

NAGYKAMARA

ILIAS ÉS AHMED kontra Magyarország

(Kérelem sz. 47287/15)

ÍTÉLET

2019. november 21.

A jelen ítélet végleges, de szerkesztési jellegű változtatások lehetségesek

ELJÁRÁS

(...)

A TÉNYÁLLÁS

I. A KÉRELMEZŐK HÁTTERE ÉS UTAZÁSUK MAGYARORSZÁGRA

(...)

1. 2015. szeptember 15-én a kérelmezők Szerbiából Magyarországra érkeztek a Röske tranzitónába, amely Magyarország területén a két ország határának közelében található. Az általuk ugyanaznap benyújtott menedékjog iránti kérelmet néhány órán belül elfogadhatatlanság miatt elutasították és elrendelték a kérelmezők kiutasítását. A kérelmezők a határozatot megfellebbezték és ezt követően az eljárás lefolytatásáig 23 napot töltöttek a tranzitónában. 2015. október 8-án a menedékjog iránti kérelem jogerős elutasítását és kiutasításuk elrendelését követően kikísérték a kérelmezőket a tranzit zónából és a kérelmezők Szerbia felé átlépték az országhatárt.

(...)

II. A KÉRELMEZŐK TARTÓZKODÁSA A TRANZIT ZÓNÁBAN

2. A Röske tranzitóna, a szóban forgó időben mobil lakókonténerekből álló lakótelep volt, egy kevés szabad térrel, melyet körülbelül négy méter magas kerítés vett körül, tetején szögesdróttal. A teljes területet rendőrök és fegyveres biztonsági őrök őrizték. A szóban forgó időben a menekültstátuszt kérelmezőket egy körülbelül tíz (egyenként körülbelül 2.5 x 5.10 méter méretű) mobil lakókonténerben helyezték el, melyben három-öt ágy és egy elektromos fűtőberendezés volt. Külön konténert tartottak fenn egészségügyi célokra és egy nagyobb konténert közös helyiségnek, melyben asztalok és székek voltak. A lakóterületet egy keskeny szabadtéri folyosó vette körül (körülbelül 2.5 méter széles és 40-50 méter hosszú), meleg és hideg víz, valamint elektromos áram volt biztosítva. Naponta három sertéshús mentes étkezést biztosítottak a kérelmezőknek egy étkezőkonténerben.

3. A kérelmezők elmondása szerint a zónában nem állt rendelkezésükre szociális vagy orvosi segítség. Nem volt televízió, nem volt internet, sem vonalas telefon és semmilyen kikapcsolódási lehetőség nem állt rendelkezésükre.

4. A Kormány elmondása szerint a Magyar Honvédség orvosai naponta két órán keresztül nyújtottak egészségügyi szolgáltatást.

5. Az Európa Tanács Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Bizottsága („CPT”) szerint a Rőszke tranzitónában az ágyakon tiszta matracok, párnák és ágynemű volt. Az elhelyezés olyan lakókonténerekben történt, ahol mind a természetes, mind a mesterséges fény megfelelő volt. Ezen kívül a konténerek előtt egy keskeny kijelölt terület volt, ahol a külföldi állampolgárok korlátlanul tartózkodhattak. A mellékhelyiségek megfelelőek voltak és az egészségügyi ellátás biztosított volt (lásd 65. pont lent).

6. A kérelmezők a zónát nem hagyhatták el Magyarország területe felé. Úgy tűnik, hogy Szerbia felé távozhattak, de nincs egyetértés a felek között a tekintetben, hogy ennek milyen jogi és gyakorlati következménye lett volna.

III. A KÉRELMEZŐK MENEDÉKJOG IRÁNTI KÉRELMEI ÉS A KÉRELMEK VIZSGÁLATA

A. A menekültügyi hatóság első határozata és a határozat ellen benyújtott fellebbezés

7. A kérelmezőket a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal („menekültügyi hatóság”) érkezésük után nem sokkal meghallgatta, melynek során az urdu nyelvet mint idegen nyelvet beszélő tolmács működött össze. Az első kérelmező meghallgatása két órán keresztül tartott, a második kérelmező meghallgatása 22 percet vett igénybe. A meghallgatások során előadták, hogy miért hagyták el Bangladeszt és néhány részletet ismertettek az utazásukkal kapcsolatosan. Az első kérelmező a menekültügyi eljárásról szóló urdu nyelvű kétoldalas tájékoztató anyagot kapott.

8. A magyar hatóságok által a meghallgatások alatt készített feljegyzések szerint Magyarország volt az első ország, ahol mindkét kérelmező menedékjogot kért. Szerbiában az első kérelmező nem találkozott hivatalos személlyel vagy tisztségviselővel és semmilyen védelmet nem kért. A második kérelmező szerbiai tartózkodása alatt egyszer találkozott rendőrökkel, de nem kért menedékjogot. Ragaszkodott hozzá, hogy folytassa utazását és a szerb rendőrség állítólag elengedte, miután olyan határozatot adott ki számára, melyben az ország elhagyását rendelték el.

9. A meghallgatás során az első kérelmezőt tájékoztatták arról, hogy három napja van arra, hogy megindokolja miért nem kért védelmet Szerbiában és elmagyarázza, hogy miért tekintette lehetetlennek, vagy értelmetlennek azt, hogy Szerbiában kérjen menedékjogot. A második kérelmezőt szintén felszólították, hogy azonnal magyarázza el, hogy miért gondolta, hogy Szerbiában nem kaphatna védelmet. A meghallgatásról

készült feljegyzések szerint azt válaszolta, hogy azért nem kért menedékjogot Szerbiában, mert tovább kívánt utazni.

10. A menekültügyi hatóság 2015. szeptember 15-én két külön határozatot hozott (az első kérelmező esetében nem várva meg a három napos határidőt, melyet azért adtak, hogy megcáfolja azt a vélelmet, hogy Szerbia nem „biztonságos harmadik ország”) és mindkét kérelmező menedékjog iránti kérelmét elutasították azon az alapon, hogy a kérelmek elfogadhatatlanok, mivel a 191/2015 (VII.21.) számú Kormány rendelet szerint Szerbiát „biztonságos harmadik országnak” kell tekinteni, és a kérelmezők ezt a vélelmet nem döntötték meg, mivel nem is mérlegelték, hogy Szerbiában menedékjogot kérjenek. A menekültügyi hatóság elrendelte a kérelmezők kiutasítását Magyarországról.

11. A kérelmezők a határozatokat a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon támadták meg. E bíróság mindkét kérelmező ügyében 2015. szeptember 21. napját tűzte ki tárgyalási napnak.

12. A kérelmezők az UNHCR tranzitciónába belépni jogosult képviselői útján a Magyar Helsinki Bizottság két jogászát bízták meg, hogy a bírói felülvizsgálati eljárásban ellássák képviselőiket. Úgy tűnik, hogy a hatóság a kérelmezők jogi képviselőit 2015. szeptember 21. estig, vagyis a tárgyalást követő időpontig nem engedte be a tranzitciónába a kérelmezőkkel való konzultáció céljából.

13. Mindazonáltal 2015. szeptember 21-én a tárgyalás napján a kérelmezők jogi képviselői több oldalas írásos beadványt nyújtottak be és szóbeli előadást is tartottak. A jogászok jelen voltak Szegeden a bírósági tárgyalóteremben, míg a kérelmezők a bírósággal videó kapcsolaton keresztül tudtak kommunikálni urdu tolmács segítségével.

14. Mindkét kérelmező kijelentette, hogy a szerb hatóságoktól szerb nyelvű dokumentumot kaptak, melyet nem értettek és kötelezték őket, hogy elhagyják Szerbia területét. Mindkét kérelmező bemutatta a szerb hatóságoktól kapott dokumentumokat. Az első kérelmező esetében a dokumentum nem tartalmazza a nevét, mivel egy másik személynek állították azt ki. A tárgyaláson a második kérelmező előadta, hogy menedékjogot kért Szerbiában, de kérelmét nem vizsgálták meg.

15. A kérelmezők ügyvédjei mind írásban, mind szóban lényegében azzal érveltek, hogy a menekültügyi hatóság megsértette a menekültügyi eljárásról szóló irányelvet (2013/32/EU irányelv) mivel elmulasztották megvizsgálni azt a kérdést, hogy vajon Szerbia „biztonságos harmadik országnak” minősül a kérelmezők esetében. Álláspontjuk szerint a határozatok formálisak voltak és nem tartalmaztak semmilyen egyéni mérlegelést. A kérelmezők ezen kívül azt is kifogásolták, hogy nem biztosították számukra a törvényben meghatározott három napos határidőt a „biztonságos harmadik ország” vélelem megdöntésére, mivel a menekültügyi hatóság a határozatát még az első meghallgatások napján meghozta. Azzal is érveltek, hogy a határozatokban nem vették figyelembe

azt sem, hogy az adott országok tekintetében milyen információk állnak rendelkezésre, különösen az UNHCR jelentéseit, és a szerb Munkaügyi és Szociális Miniszter nyilatkozatát (2015. december 14.), mely szerint Szerbia a menedékjog kérelmezőket nem venné vissza Magyarországtól.

16. Ugyanazon a napon a bíróság hatályon kívül helyezte a menekültügyi hatóság döntését és új eljárás lefolytatására kötelezte a hatóságot. A kormányrendelet 3. cikk (2) bekezdésére utalt és azzal érvelt, hogy a menekültügyi hatóságnak alaposabban meg kellett volna vizsgálnia a menekültügyi eljárás tényleges helyzetét Szerbiában. A kérelmezőket tájékoztatniuk kellett volna a megállapításaikról és lehetőséget adni, hogy jogi képviselő segítségével megdöntsék a vélelmet, miszerint Szerbia „biztonságos harmadik ország”.

B. A menekültügyi hatóság második határozata és a határozat ellen benyújtott fellebbezések

17. A menekültügyi hatóság új eljárása során a kérelmezők pszichiáter írásbeli véleményét nyújtották be, aki 2015. szeptember 23-án látogatta meg őket a tranzitzoneban és telefonon közreműködő tolmács segítségével készített velük interjút. A pszichiáter a kérelmezők ügyvédjeinek indítványára működött közre és a Magyar Helsinki Bizottság megbízásából járt el. Véleményében a pszichiáter azt állította, hogy 2010-ben az első kérelmező részben az árvíz miatt, részben azért hagyta el Bangladesht, mert két politikai párt kísérelte meg beszervezni őt. Támadások érték és sérüléseket szenvedett, mivel visszautasította ezeket a próbálkozásokat. A pszichiáter megállapította, hogy az első kérelmező jól tájékozott, összpontosításra képes, jó az emlékezőtehetsége, de idegesség, félelem és kétségbeesés jeleit mutatja. Poszttraumás stressz szindrómát állapított meg. A második kérelmező tekintetében a pszichiáter megállapította, hogy öt éve hagyta el hazáját, külföldön dolgozott, mialatt minden családtagja meghalt az árvíz során. Több országon keresztül vándorolt, új élet kezdése érdekében. Jól tájékozottnak találta és emlékezetkiesést nem állapított meg, de depressziót, félelmet és kétségbeesés jeleit tapasztalta. PTSD diagnózist állapított meg és depressziós tüneteket. A pszichiáter nem említette, hogy orvosi vagy pszichológiai kezelésre lenne-e szükség. Azonban álláspontja szerint a kérelmező szellemi állapota fogva tartása miatt romolhat.

18. 2015. szeptember 23-án a menekültügyi hatóság telefonon tájékoztatta a kérelmezők jogi képviselőit, hogy két nap múlva tárgyalást tartana. A képviselők azonban úgy tűnik nem tekintették ezt a tájékoztatást érvényes idézésnek és nem vettek részt a tárgyaláson.

19. 2015. szeptember 25-én a menekültügyi hatóság tárgyalásán a kérelmezők semmilyen nyilatkozat megtételére nem voltak hajlandók, mivel jogi képviselőik nem voltak jelen. A menekültügyi hatóság urdu tolmács

segítségével tájékoztatta a kérelmezőket, hogy három napjuk van arra, hogy megdöntsék a biztonságos harmadik ország véelmét.

20. 2015. szeptember 28-án a kérelmezők jogi képviselői beadványt nyújtottak be a menekültügyi hatósághoz, melyben tiltakoztak az idézés formájával kapcsolatban és új tárgyalás tartását kérték, melyen részt tudnának venni. Előadták, hogy a kérelmezőknek megfelelő lehetőséget kell biztosítani, hogy észrevételeket tegyenek azon dokumentum tekintetében, melynek alapján Szerbiát biztonságos államnak tekintették.

21. 2015. szeptember 30-án a menekültügyi hatóság elutasította a menedékjog iránti kérelmeket. Megállapította, hogy a pszichiáter által készített jelentések alapján a kérelmezőknek nem biztosítható a „különleges bánásmódot igénylő személyek státusza”, mivel velük kapcsolatban nem volt megállapítható olyan igény, melyet a tranzitónában nem lehetett volna teljesíteni. Szerbia „biztonságos harmadik ország” státuszával kapcsolatban a menekültügyi hatóság figyelembe vette az UNHCR vonatkozó jelentéseit és ugyancsak figyelembe vette egy civil szervezet jelentését. Ezen kívül megállapította, hogy a kérelmezők nem hivatkoztak semmilyen olyan lényeges egyéni körülményre, mely megalapozza azt az álláspontot, hogy esetükben Szerbia nem tekinthető biztonságos harmadik országnak és ezért azt is megállapította, hogy a kérelmezők nem döntötték meg az ezzel kapcsolatos véelmet. Ennek folytán elrendelték a kérelmezők kiutasítását Magyarországról.

22. A kérelmezők bírói felülvizsgálatot kértek a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól. Azzal érveltek, hogy a menekültügyi hatóság önkényesen kiválasztott és tévesen értelmezett ország-információra alapozta határozatát. Azt is előadták, hogy álláspontjuk szerint a bizonyítási teher a menekültügyi hatóságon volt elsősorban abban a kérdésben, hogy Szerbia a kérelmezők számára biztonságos harmadik ország és a menekültügyi hatóság feladata volt ezt megalapozni a kapcsolódó ország-információkkal és egyéb bizonyítékokkal. A kérelmezők azzal érveltek, hogy a biztonságos harmadik ország véelmének megdöntésére számukra adott három napos határidő jogszerűen még nem is kezdődhetett volna el, mivel a menekültügyi hatóság nem teljesítette azon kötelezettségét, hogy állításait meggyőzően bizonyítsa. A kérelmezők azzal is érveltek, hogy a menekültügyi hatóság elmulasztotta igazolni, hogy vajon a szerb hatóságok visszafogadnák-e őket és ez pedig az a „biztonságos harmadik ország” elv alkalmazásának előfeltétele. Ezen kívül több más állítólagos eljárási hibára is hivatkoznak.

36. 2015. október 5-én a bíróság az első és második kérelmezőre vonatkozó külön határozatban helybenhagyta a menekültügyi hatóság döntését. A bíróság észrevétele szerint az új eljárásokban a menekültügyi hatóság a bírósági iránymutatással összhangban megvizsgálta, hogy Szerbia általánosságban biztonságos harmadik országnak tekinthető-e a menekültek szempontjából, és annak találta a releváns jogi és országinformációk

alapján. A bíróság a Belgrádi Emberi Jogi Központ 2015-ben publikált jelentését és az UNHCR Szerbiával kapcsolatos 2012. augusztusi és 2015. júniusi jelentéseit és a kérelmezők által benyújtott egyéb dokumentumokat is figyelembe vette. E dokumentumok alapján megállapította, hogy Szerbia megfelel a menedékjogi törvény 2. § i) pontjában meghatározott feltételeknek. A bíróság meggyőződött arról, hogy a menekültügyi hatóság megfelelően állapította meg a tényeket és figyelembe vette az eljárási szabályokat, és döntésének okai egyértelműen rögzítettnek és megalapozottnak tekinthetők. A bíróság továbbá hangsúlyozta, hogy a kérelmezők állításai a meghallgatásokon ellentmondásosak és összefüggéstelenek voltak. Az első kérelmező különböző okokat határozott meg, amelyek miatt elhagyta hazáját és ellentmondásosan nyilatkozott arról, hogy kapott-e bármilyen dokumentumot a szerb hatóságoktól. Azon a dokumentumon, amelyet végül benyújtott nem az ő neve szerepelt, így az nem volt bizonyítékként elfogadható. A bírósági meghallgatás előtt, a közigazgatási eljárás során egyik meghallgatáson sem említette, hogy embercsempészek irányították. A második kérelmező állításai összefüggéstelenek voltak szerbiai tartózkodásának időtartamával és a menedékjogi kérelem benyújtásával kapcsolatban. Egyik kérelmező sem említett olyan különleges tény, amely alapján a hatóság arra következtethetett volna, hogy Szerbia nem biztonságos számukra. Szerbia biztonságosságát csak általánosságban vitatták, amely nem volt elégséges a vélelem megdöntésére.

37. A jogerős határozatokat 2015. október 8. napján küldték meg a kérelmezőknek. A határozatok magyar nyelvűek voltak, de urdu nyelven elmagyarázták a kérelmezőknek. Ugyanaznap délután a kérelmezőket a rendőrök kikísérték a tranzit zónából és Szerbia területére léptek.

38. 2015. október 22-én a 2015. október 5-én tartott bírósági meghallgatás jegyzőkönyvét elküldték a kérelmezők jogi képviselőjének. 2015. december 10-én a meghallgatásról készült bengáli nyelvű fordítást is. 2016. március 9-én a kérelmezők felülvizsgálati kérelmét eljárásjogi alapon elutasították, mivel a Kúria fenntartotta, hogy nem rendelkezik hatáskörrel ilyen ügyek felülvizsgálatában.

IV. A KÉRELMEZŐK KIUTASÍTÁSA SZERBIÁBA 2015 OKTÓBER 8-ÁN

239. A kérelmezők kiutasításuk megtörténtét az UNHCR feljegyzésével és egy szerb civil szervezet levelével igazolták, mely utóbbinak képviselői jelen voltak, ezen kívül a kérelmezőkkel készült videó interjút is bemutattak, mely Szerbiába való visszatérésük estéjén készült és melynek elkészítésében egy másik szerb civil szervezet jogásza urdu tolmács

segítségével működött közre. Az alperes kormány nem vitatta a kitoloncolás leírását, de fenntartotta, hogy a kérelmezők Magyarországot önkéntesen hagyták el.

240. A fenti leírásokból kitűnik, hogy 2015. október 8-án az UNHCR emberei találkoztak a kérelmezőkkel a tranzitónában és elmagyarázták nekik, hogy az ügyükben hozott ítéletet követően önként visszatérhetnek Szerbiába vagy fellebbezhetnek, mely utóbbi esetben még két hónapig őrizetben tartják őket. A kérelmezők kijelentették, hogy fellebbezni kívánnak, Magyarországon kívánnak maradni és aláírták a fellebbezést. Az UNHCR emberei távoztak. Kora délután a rendőrség és a menekültügyi hatóságok egy afgán férfi segítségével, aki valamennyire beszélt urdu nyelven, tájékoztatták a kérelmezőket, hogy a Bíróság határozata szerint vissza kell menniük Szerbiába. A kérelmezők azt válaszolták, hogy nem kívánnak Szerbiába menni és az ENSZ embereinek tájékoztatása szerint még két hónapig Magyarországon maradhatnak. Átadták az általuk aláírt fellebbezést, de annak átvételét a hatóságok visszautasították. A rendőrség ragaszkodott hozzá és mondta is, hogy a kérelmezőknek két lehetőségük van, vagy önként távoznak, vagy letartóztatják őket és erőszakkal adják át őket a szerb rendőrségnek. A kérelmezők fenyegetve érezték magukat és úgy gondolták erőszakot is alkalmazhatnak velük szemben, ezért úgy döntöttek, hogy távoznak. A rendőrség azt mondta nekik, hogy az erdőn keresztül és nem a hivatalos határátkelőhelyen kell Szerbiába távozniuk. Amint kivezették őket a tranzitónából, megérkeztek az UNHCR emberei és tárgyalni kezdtek a rendőrséggel, akik tájékoztatták őket, hogy a kérelmezők úgy döntöttek, hogy önként elhagyják Magyarországot, anélkül, hogy az út során illetve a határ szerb oldalán kíséretet kapnának. A szerb határőrség tájékoztatta az UNHCR embereit és a magyar rendőrtisztviselőt, hogy a kérelmezők a hivatalos határátkelőhelyen iratok nélkül nem léphetnek be Szerbia területére ezért az egyetlen lehetőség a „zöld határon” való átkelés lehet. Az UNHCR képviselője telefonbeszélgetéseket folytatott annak érdekében, hogy a kérelmezők kíséretet kapjanak a határ másik oldalán. A kérelmezőket csak a tranzitóna kijáratáig kísérték és ott a rendőrség utasította őket, hogy egyedül menjenek jobbra a kerítés mentén. Erőszak alkalmazására nem került sor. Az UNHCR emberei ragaszkodtak hozzá és végül engedélyt kaptak arra, hogy tájékoztassák a kérelmezőket, hogy a határ szerb oldalán találkozni fognak és ennek érdekében más irányba kell indulniuk, mégpedig balra, az országút felé és a Horgos határátkelőhely felé a szerb oldalon. Erről tájékoztatták a kérelmezőket. A kérelmezők az UNHCR instrukcióinak megfelelően lépték át a határt és nem az erdőn keresztül mentek. A szerb rendőrség jelen volt a határátlépés során és csak annyit mondott nekik, hogy várjanak amíg az UNHCR emberei megérkeznek és találkoznak velük. Aztán a kérelmezők találkoztak az UNHCR embereivel, akik segítettek nekik.

(...)

A JOG

(...)

I. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE A KÉRELMEZŐK SZERBIÁBA VALÓ VISSZATOLONCOLÁSÁVAL KAPCSOLATOSAN

98. A kérelmezők azt állították, hogy Szerbiába történt kiutasításuk az Egyezmény 3. Cikkét sértő elbánás reális kockázatának tette ki őket. Az Egyezmény 3. Cikke a következőképpen szól:

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

A. A Kamara ítélete

99. A Kamara megállapította, hogy 2013. január és 2015. július között Magyarország nem tekintette Szerbiát biztonságos harmadik országnak és a Kormány nem terjesztett elő meggyőző magyarázatot vagy érvelést e megközelítés cáfolatára, különös tekintettel az UNHCR fenntartásainak és jelentős nemzetközi emberi jogi szervezetek fenntartásainak fényében. A Kamara azt is megjegyezte, hogy a magyar hatóságok nem kísérelték meg kizárni azt, hogy amennyiben a kérelmezőket Szerbiába küldik vissza, akkor esetleg további kiutasításra kerül sor Görögországba, ahol a menekültekkel való elbánás sérti az Egyezményben foglalt alapelveket. Egyéb eljárási problémákat is tekintetbe véve a Kamara azt is megállapította, hogy a kérelmezők számára nem biztosítottak semmilyen hatékony garanciát arra, hogy megvédjék őket az embertelen vagy megalázó bánásmóddal szemben és ezzel megszüntették a 3. Cikket.

B. A felek előadásai

1. A kérelmezők

100. A kérelmezők előadták, hogy Szerbiába történt visszatoloncolásuk eredményeképpen a 3. Cikkben foglaltakat megsértő eljárás reális veszélyének voltak kitéve, mivel (a) fennállt annak a kockázata, hogy nem fogadják be őket Szerbiába, vagy nem biztosítják számukra a menedékjogi eljárást, (b) fennállt a láncolatszerű *refoulement* (visszaküldés) kockázata és (c) nem volt kilátás arra, hogy megfelelő fogadóállomások álljanak rendelkezésükre, vagy kiszolgáltatottságuk mértékének megfelelő védelmet biztosítsanak számukra.

101. Aláhúzendó, hogy a magyar hatóságok tudomással bírtak arról, hogy a kérelmezők számára nem adnak majd Szerbiába belépési és tartózkodási engedélyt, de ennek ellenére visszaküldték őket, mellyel megsértették az alkalmazandó visszafogadási egyezmény alapján folytatandó eljárási szabályokat és anélkül, hogy a szerb hatóságoktól bármilyen megerősítést szereztek volna. A kérelmezők visszatoloncolásának napján a Magyar hatóságok magára hagyták őket Magyarország területén a tranzitónától nem messze és kötelezték őket, hogy jogellenesen távozzanak Szerbia felé. Ezen kívül ismert volt a szerb hatóságok eljárása, melyet 2014-ben a szerb ombudsman és 2016-ban az UNHCR is dokumentált, mely szerint a Magyarországról visszatérő személyek számára nem teszik lehetővé menekültjog iránti kérelem vagy befogadás iránti kérelem előterjesztését. Az ENSZ és civil szervezetek által rögzített egyéb szerb eljárások kiterjedtek arra is, hogy a Szerbiába visszatérő harmadik országból származó állampolgárokat illegális határátlépés miatt büntették annak ellenére, hogy menekültjogot kérelmező státuszban voltak és fennállt az erőszak és visszaélés kockázata. Ezen felül a szerb menekültügyi eljárásban számos más súlyos problémát is megállapítottak.

102. A kérelmezők ENSZ szervezetek és civil szervezetek jelentéseire hivatkozva azt állították, hogy jól dokumentált bizonyítékaik vannak arra, hogy a láncolatban történő visszaküldés és a Szerbiából az Észak Macedón Köztársaságba történő kiutasítás, majd azt követően Görögországba való kiutasítás reális kockázata állt fent. A Szerb Menekültügyi Hivatal 2016. októberében levélben erősítette meg, hogy a biztonságos harmadik ország elvét anélkül alkalmazták, hogy garanciákat követeltek volna az adott országba való belépéshez és a menekültügyi eljáráshoz való joghoz. A biztonságos harmadik országok Szerbiában alkalmazott listája tartalmazta Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságot, Görögországot és Törökországot és a menedékjog kérelmezőket rutin-szerűen, valójában automatikusan oda irányították vissza.

103. Ezen felül a kérelmezők szerint a magyar hatóságoknak tudniuk kellett, hogy a kérelmezők helyzetében lévő személyeket Szerbiában nem engedik be a fogadóállomásokba és ezek az állomások egyébként sem megfelelőek.

104. A kérelmezők álláspontja szerint a releváns magyar jog és döntéshozási eljárás ügyükben nem volt megfelelő, nem tartalmazott megfelelő biztosítékokat és nem biztosította a gyakorlatban a hatékony jogorvoslatokat.

105. Különösen megállapítható, hogy mind az első, mind a megismételt menekültügyi eljárás a kérelmezők esetében kapkodva zajlott, a jogorvoslatra csak hét nap volt, mellyel megfosztották a kérelmezőket attól a joguktól, hogy megdöntsék azt a vélelmet, hogy Szerbia esetükben biztonságos harmadik ország. Ezen kívül az egyes kérelmezőket az első eljárásban egyszer hallgatták meg, és nem biztosítottak számukra

lehetőséget, hogy ezt megelőzően informálódjanak, vagy jogi segítséget vegyenek igénybe. Az első tárgyalást megelőzően nem konzultálhattak ügyvéddel és ügyvédjüket nem értesítették megfelelően a második megismételt eljárásban lefolytatott meghallgatás időpontjáról. A tolmácsolás nem a kérelmezők anyanyelvén történt és rossz minőségű volt. A kérelmezők az eljárás egyik szakaszában sem kaptak megfelelő eljárási információt azon a nyelven, melyet megértettek volna, vagy olyan információt, mely a biztonságos harmadik ország szabályának, esetükben történő alkalmazását alátámasztó bizonyítékokra vonatkozott. Mindemellett sem a menekültügyi hatóság, sem a szegedi bíróság nem vette figyelembe az általuk előterjesztett ország információkat és jogi érveket. A szegedi bíróság a 2015. október 5-én hozott határozatában kizárólag azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a menekültügyi hatóság teljesítette-e a bíróság korábbi határozatát. Végül a kérelmezőket a tranzitónából anélkül küldték ki, hogy a vonatkozó határozatokról megfelelő tájékoztatást adtak volna, beleértve azt a jogukat is, hogy bírósági felülvizsgálatot kérjenek a potenciális deportálásuk és kiutasításuk tekintetében.

106. A kérelmezők álláspontja szerint menekültjog iránti kérelmük elutasításának egyetlen alapja az volt, hogy a Kormány automatikusan alkalmazza a biztonságos harmadik országok listáját. A hatóságok elmulasztották figyelembe venni megbízható forrásokból származó széles körben rendelkezésre álló információkat a szerb menekültügyi rendszer problémáiról, a valós tényekről és nem vették figyelembe a kérelmezők egyéni körülményeit sem. Bár a menekültügyi hatóság második határozatában utaltak három jelentésre, a következtetések ellentétben álltak a jelentések megállapításaival. Mindemellett a hatóságok ahelyett, hogy a Szerbiába való visszatérés kockázatával foglalkoztak volna, pusztán megjegyezték, hogy a kérelmezők nem bizonyították, hogy korábban Szerbiában rossz bánásmódban részesültek vagy megtagadták tőlük a hatékony védelmet Szerbiában történő átutazásuk során. A hatóságok a kérelmezők mentális állapotára vonatkozó orvosi jelentés figyelembevételével kellett volna megvizsgálni a nem megfelelő beutazási feltételeket, különösen azok tekintetében akiket visszaküldtek Szerbiába és akiket nyilvánvalóan másképp kezeltek, mint a Szerbiába újonnan érkezetteket.

107. Végül a kérelmezők azt is előadták, hogy mivel a hatóságok mérlegelése nem felelt meg az Egyezmény követelményeinek, az alperes Kormány a jelen esetben nem érvelhet azzal, hogy nem állt fenn 3. Cikkkel kapcsolatos kockázat. A Kormány ezen kívül szintén nem hivatkozhat arra, hogy a kérelmezőknek nem volt joguk a származási országukkal kapcsolatban a 3. Cikkre hivatkozni. Ez elfogadhatatlan spekuláció, mivel az elfogadhatatlanságra vonatkozó eljárás a kérelmezők esetében kizárja a származási országgal kapcsolatos kockázatok mérlegelését.

2. Az alperes Kormány

108. A Kormány hangsúlyozta annak fontosságát, hogy különbséget kell tenni a nemzetközi jogban védett menedékjog és azon állítólagos jog között, hogy valaki egy általa preferált országban menedékjog iránti eljárás céljából befogadást kapjon. Azon téves felfogás táplálásának elkerülése céljából, hogy létezik a legkedvezőbb védelmet biztosító országban kérhető menedékhez való jog, gondos és reális értelmezést kell kidolgozni a *refoulement* állítólagos kockázatának mérlegelése tekintetében, és a 3. Cikk alkalmazását indokló súlyossági küszöb tekintetében.

109. A Kormány álláspontja szerint az UNHCR a menedékjog shoppinghoz való jog népszerűsítésével és az Államok egyre magasabb védelmi szint alkalmazására való ösztönzésével próbálta csökkenteni a humanitárius katasztrófák következményeit. Ezt a civil szervezetek, emberi jogi szervezetek és mindazok támogatták, akik érdekeltek abban, hogy olcsó munkaerő kerüljön Európába. Mindazonáltal a globalizáció korában nagyon hamar elterjedt az az elképzelés, hogy mindenkinek joga van az Európai Unióba költözni és részesülni a jóléti állam által biztosított kedvezményekben, és az UNHCR által támogatott standardok betartásával immár lehetetlenné vált megakadályozni, hogy olyan személyek lépjenek be az Unió területére, akik valójában nem is menekültek. A bevándorlást ellenőrizhetetlenné tette az a tény, hogy a nemzetközi védelemre nem jogosult és dokumentumokkal nem rendelkező bevándorlók kiutasítása gyakorlatilag lehetetlen. Ez társadalmi feszültségekhez vezetett, az emberek tehetetlennek érezték magukat és úgy érezték, hogy az érintett állam elvesztette szuverenitását. A menekültjog shopping a nemzetközi közösség forrásait elvonta a közös megoldás keresésétől és arra kényszerítette őket, hogy a bevándorlókat megossza egymás között, vagy az első biztonságos országban gondoskodjon a körülmények javításáról. Ebből a szempontból a menekültjog shopping ellentétes volt az Egyezmény 17. Cikkével.

110. A Kormány álláspontja szerint csak a „jól bevált nemzetközi jog” szabályaihoz való visszatérés útján lehet az Európai bevándorlási válság kiterjedését megelőzni. A bevándorlás világméretű problémájának megoldása kizárólag a szuverén államok közös fellépésével lehetséges, feltéve, hogy a visszaélések megelőzéséhez való jogot ismét biztosítják számukra.

111. A Kormány hangsúlyozta, hogy a kérelmezők saját származási országukban, Bangladesben semmilyen veszélynek nem voltak kitéve. Személyes körülményeikre és Nyugat Európába történő utazásukra vonatkozó beszámolójuk ellentmondásos és az általuk előterjesztett követelésekhez képest rendszeresen módosult. Mivel a kérelmezők nem bizonyították egyértelműen, hogy származási országukban üldözték őket ezért nem beszélhetünk a visszaküldés kockázatáról Szerbia tekintetében.

112. A Kormány szerint a 2015-ben elfogadott magyar jogszabály az uniós jogban megállapított lehetőséget tükrözi. Magyarország Szerbiát

uniós tagjelölt országnak tekintette, biztonságos harmadik országnak, mivel tagjelöltként köteles volt betartani az összes releváns nemzetközi egyezményt, az uniós követelményeket és részesült a reformok és a menekültügyi létesítmények fejlesztésére adott uniós támogatásból. Minden esetre a magyar jog csak vélelmet tartalmazott, mely az egyedi esetekben megdönthető volt. A kérelmező csak akkor küldhető vissza valamely harmadik országba, ha a hatóságok meggyőződtek róla, hogy visszatérése sem közvetett, sem közvetlen visszairányítást nem eredményez. A 2015-ös jogszabály módosításban Szerbiát felvették a biztonságos harmadik országok listájára, melyre azért volt szükség, mivel a soha nem látott bevándorlási hullámot súlyosbította a menedéjjoggal való egyre növekvő számú visszaélés, beleértve a hamis menedéjjog kérelmeket és a valódi menedéjjog kérelmezők menedéjjog shoppingját. Ennek célja az volt, hogy a menedéjjogi eljárást felgyorsítsák és hatékonyságát növeljék, fenntartva az alkalmazandó garanciákat.

113. A sikeres menedékkérelmek alacsony száma Szerbiában nem a menedéjjogi rendszer hibáiból ered, hanem abból, hogy a menedéjjogot kérelmezők az eljárás lezárta előtt elhagyják Szerbiát. 2015-ben (július 31-ig) 66, 428 személy kért menedéjjogot Szerbiában a határon, akiket menekült fogadó állomáshoz irányítottak, de a fogadó állomásokon csak 486-an jelentkeztek. A többségük a menekültügyi eljárás lezárását megelőzően elhagyta Szerbiát, sőt még mielőtt az elkezdődött volna. Hasonló jelenség volt megfigyelhető Magyarországon 2017. márciusáig, amikor a hatóságok már a tranzitónában kezdtek foglalkozni a menekültügyi eljárás érdemi kérdéseivel. Míg az elismerés aránya Magyarországon korábban 0.5%-volt, azóta 46%-ra nőtt.

114. Mindemellett nem létezik olyan UNHCR jelentés és olyan ügye, sincs a Bíróságnak, melyből az következne, hogy Szerbia megsértette volna a *non-refoulement* elvét. A Kamara ítéletében hivatkozott 2012. augusztusi UNHCR jelentés nem állítja, hogy Szerbia elmulasztotta volna betartani a *non-refoulement* elvét. Pont ellenkezőleg, a jelentés 75. pontja azt állítja, hogy a deportálás kockázata relatíve kicsi és a menedéjjog kérelmezők még a visszafogadottak esetében is általában folytathatták utazásukat Nyugat Európa felé. A Kamara nem vette figyelembe ezt a megállapítást. A Kamara hibásan hivatkozott ugyanezen riport 76. pontjára, mely szerint 2011-2012-ben a magyar hatóságok által Szerbiába visszaküldött irreguláris bevándorlókat esetenként a szerb hatóságok Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság területére irányították vissza: a jelentés nem határozza meg, hogy vajon az említett irreguláris bevándorlók menedéjjog kérelmezők, vagy pedig gazdasági bevándorlók voltak, azt sem említi, hogy egyáltalán Szerbiában kértek-e menedéjjogot. Mindemellett az UNHCR jelentése 2012-ben készült, míg 2014-ben módosították a szerb menedéjjogra vonatkozó szabályokat, a menedéjjogi rendszert és a létesítményeket az Unió pénzügyi támogatásával feljavították. Ezen kívül a magyar

menekültügyi hatóságok részletes indokát adták annak, hogy milyen alapon vitatják a kérelmezők által hivatkozott jelentéseket, különös tekintettel az UNHCR 2012-es jelentésére.

115. A kérelmezőknek megvolt a lehetőségük arra, hogy esetük vonatkozásában megdöntsék a biztonságos harmadik ország vélelmét, de csak általános kifogásokat terjesztettek elő anélkül, hogy megfogalmazták volna a személyes kockázatukat. Ez egyáltalán nem volt meglepő, tekintve, hogy ellentmondásos nyilatkozatokat tettek abban a kérdésben is, hogy vajon az első kérelmező a szerb hatóságoktól milyen dokumentumokat kapott, az első kérelmező az utolsó tárgyaláson említette először az embercsempészeket, ellentmondásosan nyilatkoztak a második kérelmező Szerbiai tartózkodásának hosszáról és arról is, hogy vajon a második kérelmező kért-e egyáltalán menedékjogot Szerbiában. A kérelmezők vádjaival szemben a bizonyítási teher nem fordult meg, mivel a kérelmezőket nem kötelezték arra, hogy általában bizonyítsák a menedékjogi helyzet hiányosságait Szerbiában. A közismert tények releváns elemeit a magyar hatóságok hivatalból figyelembe vették anélkül, hogy azt a kérelmezőnek bizonyítani kellett volna. A kérelmezőktől mindössze azt várták el, hogy az állítólagos hiányosságok mennyiben érintették őket személyükben.

116. Az a tény, hogy a kérelmezőket nem adták át visszabocsátási eljárás keretében a szerb hatóságoknak csak egyszerűen újra beléptek Szerbia területére, nem akadályozta meg őket abban, hogy amennyiben szándékukban állt volna, menedékjogot kérjenek Szerbiában: ugyanolyan jogi helyzetben voltak, mint azok a menedékjog kérelmezők, akik más országokból léptek be szerb területre illegálisan. Mi több, a kérelmezők világosan kijelentették, hogy nem áll szándékukban Szerbiában menekültjogot kérni, mely a szerb menedékjogi rendszer állítólagos hiányosságait irrelevánssá tette.

117. Végül, ami a 3. Cikk előírásait megsértő bánásmóddal kapcsolatos kockázatot jelenti, a Szerbiában megfigyelhető befogadási körülmények tekintetében nem állt fent olyan körülmény, melyből arra lehetett volna következtetni, hogy a kérelmezők étel, egészségügyi ellátás és fedél nélkül maradtak volna. Az UNHCR nem talált semmilyen olyan esetet, melyet Görögországban tapasztalt.

C. Harmadik fél beavatkozók

118. A bolgár kormány előadta, hogy kiutasítási és visszatoloncolási esetekben a kiutasító ország közvetett felelősségének megállapítása csak úgy történhet, ha a Bíróság mindenekelőtt megvizsgálja, hogy van-e reális veszélye annak, hogy a származási országban a kérelmezőt rossz elbánás érje. Ha a menedékjogot kérőt egy harmadik „köztes” országba küldik vissza, a Bíróság azt kell vizsgálja ezen felül, hogy az életkörülmények

illetve a menedékjog kérelmezőinek fogva tartási körülményei elérik-e azt a súlyossági szintet, melyben a 3. Cikket kell alkalmazni. Amennyiben a fenti tényezők szigorú vizsgálata nélkül állapítanak meg jogsértést, ezzel panaszok áradata előtt nyitnák meg a kapukat, mely a menekültügyi rendszer működésének leállításához vezethet. A bolgár kormány álláspontja szerint az Egyezmény tagállamába történő kiutasítás esetén a kiutasító ország felelősségét csak nagyon kivételes körülmények között lehet megállapítani, mint például Görögország felelősségét megállapították az *M.S.S. v. Belgium and Greece* ügyben.

119. A lengyel kormány többek között azt állapította meg, hogy a célországban elszenvedett rossz elbánás kockázata tekintetében előterjesztett követelések esetén a külföldit terheli a bizonyítás kötelezettsége és neki kell bizonyítékot előterjesztenie a nemzeti hatóságokhoz. A hazai hatóságok nem felelnek a nemzetközi kötelezettségeik esetleges megszegéséért, ha gondosan jártak el a lehetséges kockázatok felmérése során megfelelő figyelemmel a *non-refoulement* elvére. Ezen kívül a lengyel kormány előadta azt is, hogy a menekültügyi eljárásról szóló irányelv alapján az uniós tagállamok jogosultak összeállítani a biztonságos harmadik országok listáját és ilyen szempontból hangsúlyozta, hogy az uniós jogrendszer biztosítja az alapjogok tiszteletben tartását, többek között az uniós intézmények felülvizsgálata és ellenőrzése útján.

120. Az orosz kormány hangsúlyozta, hogy amennyiben a Bíróság nem vizsgálja, hogy a menedékjogot milyen alapon kéri, úgy összemossa a különbséget a bevándorlók és a menekültek között, és ezzel aláássa a menekültek számára biztosítandó védelem lehetőségét.

121. Az UNHCR összefoglalta a releváns nemzetközi és uniós jogot a biztonságos harmadik ország elvével kapcsolatban. Előadták, hogy ez az alapelv akkor alkalmazható, ha valaki egy „korábbi” államban nemzetközi védelmet kérhetett volna, de nem tette. A kiutasító államnak fel kell mérnie, hogy az adott egyén szempontjából megfelelő-e a kiutasítás, ennek során teljes mértékben tiszteletben kell tartania az alkalmazandó eljárási biztosítékokat, függetlenül attól, hogy vajon egy harmadik országot általában biztonságosnak tekintenek-e vagy sem. Ezen mérlegelés során meg kell vizsgálni azt a kérdést, hogy vajon a harmadik ország visszafogadná-e az adott személyt, biztosítana-e számára tisztességes és hatékony eljárást, annak megállapítása érdekében, hogy az adott személynek szüksége van-e nemzetközi védelemre, lehetővé teszi-e az adott személy számára, hogy az adott országban tartózkodjon és olyan elbánásban részesítse-e, amely megfelel a nemzetközi jognak, beleértve a *refoulement* elleni védelmet.

122. A Dutch Council for Refugees és a European Council on Refugees és Internaiton Commission of Jurists, közös beavatkozási nyilatkozatot tett és felajánlották, hogy áttekintéseket készítenek az uniós jog és a nemzetközi

jog rendelkezéseiről, a non-refoulement elvével kapcsolatban, a biztonságos harmadik ország koncepciójával kapcsolatban és a menekültügyi kontextusban felmerülő személyes szabadságtól való megfosztással kapcsolatos témákban.

D. A Bíróság mérlegelése

1. Magyarország felelőssége a kérelmezők kiutasításáért

123. A Kormány azon előadása, hogy a kérelmezők önként hagyták el a tranzitzőnát, védekezésnek tekinthető azzal kapcsolatban, hogy Magyarország nem felelt a kiutasításukért. Ebben a tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy jogerős határozat született, mely elrendelte a kérelmezők kiutasítását és azt is megállapítja, hogy a kérelmezők Szerbiába történt visszaküldésének módja azt mutatja, hogy nem saját akaratukból távoztak (lásd 40. pont fent). A kérelmezők Magyarországról történő kiutasítása tehát az alperes államnak felróható.

2. A releváns alapelvek

(a) A kiutasítási ügyekkel kapcsolatos általános elvek

12425. Az Egyezmény 3. Cikke fogalmazza meg az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmát, amely tilalom a demokratikus társadalmak egyik legalapvetőbb értéke. A civilizáció egyik olyan értéke is egyben, mely szorosan kapcsolódik az emberi méltósághoz, mely az Egyezmény egyik legfontosabb gondolata (lásd, *Khlaifia and Others v. Italy* [GC], no. 16483/12, § 158, 15 December 2016).

125. A Szerződő Államok a jól bevett nemzetközi jogi gyakorlat alapján és nemzetközi egyezmények által megállapított kötelezettségeik alapján, beleértve az Egyezményt is, jogosultak a külföldiek belépését, tartózkodását és kiutasítását szabályozni (lásd, többek között *Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom*, 28 May 1985, § 67, Series A no. 94, és *Mohammadi v. Austria*, no. 71932/12, § 58, 3 July 2014). A politikai menedékjoghoz való jogot sem az Egyezmény, sem kiegészítő mellékletei nem tartalmazzák (lásd *Sharifi v. Austria*, no. 60104/08, § 28, 5 December 2013).

126. Deportálás, kiadatás vagy a külföldiek kiutasításával kapcsolatos bármilyen egyéb intézkedés felvetheti a 3. Cikk alkalmazásának lehetőségét és így a szerződő állam Egyezmény alapján megállapítható felelőssége is felvetődhet, ha jó alappal feltételezhető, hogy a szóban forgó személy kiutasítása esetén a befogadó országban a 3. Cikk megsértésének minősülő bánásmód reális kockázatának lenne kitéve. Ilyen körülmények között a 3. Cikk alapján az adott személyt tilos a szóban forgó országba kiutasítani (lásd *Soering v. the United Kingdom*, 7 July 1989, §§ 90-91, Series A no. 161; *Vilvarajah and Others v. the United Kingdom*, 30 October 1991,

§ 103, Series A no. 215; *H.L.R. v. France*, 29 April 1997, § 34, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-III; *Salah Sheekh v. the Netherlands*, no. 1948/04, § 135, 11 January 2007; and *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* [GC], no. 27765/09, § 114, ECHR 2012).

127. Annak mérlegelése, hogy fennáll-e olyan megalapozott veszély, hogy a kérelmező a 3. Cikk megsértésének minősülő bánásmód reális kockázatának van kitéve, szükségszerűen szigorú mércével hajtandó végre (lásd *Chahal v. the United Kingdom*, 15 November 1996, § 96, *Reports* 1996-V) és mind a hatáskörrel rendelkező hazai hatóságok, majd azt követően a Bíróság is szükségszerűen köteles a 3. Cikk követelményeinek figyelembevételével vizsgálni a befogadó országban érvényesülő körülményeket (lásd *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], nos. 46827/99 and 46951/99, § 67, ECHR 2005-I). Az ilyen követelmények alkalmazása azt is jelenti, hogy amennyiben a kérelmező azt állítja, hogy visszaküldése esetén rossz bánásmódban részesülne, az ilyen állításnak egy bizonyos minimum súlyossági szintet el kell érnie ahhoz, hogy a 3. Cikk alkalmazása működésbe lépjen. Ennek mérlegelése az eset összes körülményeitől függ (lásd, *Hilal v. the United Kingdom*, no. 45276/99, § 60, ECHR 2001-II).

(b) A kiutasító állam kötelezettségei a menedékkérő harmadik országba történő olyan kiutasítása esetén, amikor a menedékkérellem érdemi vizsgálata nem történik meg

128. A menedékkérők kiutasításával kapcsolatos panaszok összefüggésében a Bíróság számos helyzetet vizsgált, beleértve kiutasítást olyan esetben, ahol a kérelmező származási országában álltak fent állítólagos kockázatok (lásd például *F.G. v. Sweden* [GC], no. 43611/11, 23 March 2016) és kiutasítást olyan harmadik országokba, ahol az adott harmadik országban álltak fent állítólagos kockázatok (lásd például *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fent, és *Tarakhel v. Switzerland* [GC], no. 29217/12, ECHR 2014 (kivonatok)). Bár a fenti három bekezdésben említett alapelvek minden körülmények között alkalmazandók, az alapul fekvő problémáktól függően a kiutasító államot az Egyezmény alapján terhelő kötelezettségek terjedelme eltérő lehet.

129. Amennyiben a hatóságok úgy döntenek, hogy a menedékkérőt harmadik országba utasítják ki, a Bíróság álláspontja szerint a szerződő állam felelőssége változatlanul fennáll a tekintetben, hogy tilos a deportálás akkor, ha alappal feltételezhető, hogy az ilyen intézkedéssel közvetlenül (vagyis az adott harmadik országban) vagy közvetve (például a származási vagy más országban) olyan bánásmódnak tennék ki az adott személyt, mely sérti a 3. Cikk rendelkezéseit (lásd, *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fent, §§ 342, 343 and 362-68, az ott szereplő hivatkozásokkal együtt).

130. Azonban az Állam felelősség alól mentesülése a 3. Cikk sérelmével járó elbánásokért másként alakul abban az esetben, ha egy szerződő állam a

menedékkérőt valamely harmadik országba úgy kívánja kiutasítani, hogy érdemben nem vizsgálja a menedékkérelmet.

131. Míg az utóbb említett helyzetben, a kiutasító hatóságok azt vizsgálják, hogy a menedékkérelem megalapozott-e és tartalmazza-e a származási országban fennálló állítólagos kockázatokat, az azt megelőzően említett esetben a hatóságok azt kell vizsgálják, hogy az adott személy a befogadó harmadik országban megfelelő menedékjogi eljárásban részesül-e. Ez azért fontos, mert a kiutasító ország eljárása azon alapul, hogy a befogadó harmadik ország felelőssége a menedékkérelem érdemi vizsgálata amennyiben ilyen kérelmet a szóban forgó harmadik ország hatóságai előtt előterjesztenek. E fő kérdés mellett, mely abból áll, hogy fennáll-e a 3. Cikket sértő bánásmód kockázata, például őrizet vagy életkörülmények befogadó országban érvényesülő feltételei, az ilyen kockázatokat a kiutasító országnak kell vizsgálnia.

132. Azon szerződő felek tekintetében, akikre a menekültügyi eljárásra vonatkozó uniós irányelv alkalmazandó, a 33. 38. és 43. Cikk és valamint a 38-48. preambulum-bekezdések (lásd 47. 49. 53. és 55. pontok fent) jogukban áll olyan nemzeti jogalkotásra, melynek alapján meghatározott feltételek fennállása esetén az adott szerződő fél eltekinthet a nemzetközi védelemre irányuló kérés érdemi vizsgálatától (például annak vizsgálatától, hogy vajon az adott személyt megilleti-e a nemzetközi védelem és ezért nem kell vizsgálni a származási országban fennálló kockázatokat), és ehelyett a befogadás lehetőségét vizsgálja a fent említett uniós irányelv rendelkezéseinek fényében (különösen azt, hogy vajon észszerűen feltételezhető-e, hogy egy másik ország lefolytatja-e az érdemi vizsgálatot, vagy biztosítja a kért védelmet). Amennyiben az utóbbi lehetőséget választják és a menedékkérelmet elutasítják, az így eljáró államban érdemi vizsgálat nem történik.

133. Amint azt a Bíróság a *Mohammadi* ügyben (id fent 60. pont) említette, két uniós tagállam közötti kiutasítás és az Unió Dublin II. rendeletének alkalmazása esetén a kiutasító állam köteles biztosítani, hogy a közvetítő állam menekültügyi eljárása megfelelő biztosítékokat tartalmaz a tekintetben, hogy a kérelmezőt sem közvetlenül, sem közvetve nem utasítják ki származási országába anélkül, hogy az Egyezmény 3. Cikke szempontjából megfelelően mérnék fel azokat a kockázatokat, melyek a származási országban esetleg fennállnak (lásd még see also *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fent, § 358; *Sharifi*, id fent, § 30; *T.I. v. the United Kingdom* (dec.), no. 43844/98, ECHR 2000-III; and *K.R.S. v. the United Kingdom* (dec.), no. 32733/08, 2 December 2008).

134. A Bíróság ehhez annyit tenne hozzá, hogy minden olyan eset, mely valamely szerződő államból egy harmadik köztes állam területére egy menedékkérő kiutasítását érinti, anélkül, hogy a menedékkérelmet érdemben vizsgálták volna, a kiutasító állam felelőssége annak gondos vizsgálata, vajon fennáll-e annak reális kockázata, hogy a menedékkérő

befogadását megtagadják a befogadó harmadik államban, hogy ott a menedékkérő megfelelő menekültügyi eljárásban részesüljön, mely a visszairányítás ellen védelmet ad számára, függetlenül attól, hogy a szóban forgó ország uniós tagállam, az Egyezmény szerződő állama vagy sem. Ha azt állapítják meg, hogy nem állnak fent megfelelő garanciák, akkor a 3. Cikk alapján a menedékkérőt tilos a harmadik országba kiutasítani.

135. Az alperes Kormány a bolgár és az orosz kormányok támogatásával azt az álláspontot képviselte, hogy a fenti kötelezettség nem áll fent olyan esetekben – mint állítólag a jelen eset is – ha a szóban forgó személyek nem valódi menedékkérők, hanem olyan bevándorlók, akik esetében nem áll fenn a rossz bánásmód kockázata saját hazájukban (lásd 108-111, 118 és 120 pontok fent).

136. A Bíróság megállapítja, hogy azon menedékkérők tekintetében, amelyek kérelme alaptalannak minősül, vagy pedig akiknek nincs okuk arra, hogy védelmet igénylő kockázatra hivatkozzanak, a szerződő államok nemzetközi kötelezettségeiktől függően szabadon dönthetnek arról, hogy érdemben utasítják el kérelmüket és visszaküldik őket hazájukba, vagy olyan harmadik országba, amely befogadja őket. Az ilyen érdemi vizsgálat formája természetesen a kérelem komolyságától és az előterjesztett bizonyítékoktól függ.

137. Nem veszíthetjük szem elől azt a tényt, hogy ha egy Szerződő Állam a menedékkérelem érdemi vizsgálata nélkül utasít ki egy menedékkérőt valamely harmadik országba, nem tudható, hogy a kiutasított személy tekintetében fennáll-e hazájában a 3. Cikk sérelmére megvalósítható bánásmód, avagy egyszerű gazdasági bevándorlókról beszélünk. Kizárólag jog szerinti eljárás eredményeként hozott határozat útján lehet ilyen megállapítást tenni és erre bármilyen jogot alapozni. Ilyen megállapítás hiányában a harmadik országba történő kiutasítást annak a kérdésnek a gondos vizsgálata kell megelőzze, hogy vajon a befogadó ország menekültügyi eljárása megfelelő garanciákat tartalmaz a tekintetben, hogy a menedékkérőt sem közvetlenül, sem közvetve nem küldik vissza saját hazájába anélkül, hogy megvizsgálták volna azokat a kockázatokat, melyek az Egyezmény 3. Cikke szempontjából fennállnak. Az alperes Kormány álláspontjával ellentétben annak utólagos megállapítása, hogy a menedékkérő szempontjából nem állt fenn semmilyen kockázat a hazájában, nem mentesítheti visszaható hatállyal az adott államot a fenti eljárás lefolytatásának kötelezettsége alól, akár nemzeti, akár nemzetközi eljárás során történt ez a megállapítás. Egyébként a saját hazájukban halálos veszélynek kitett menedékkérők jogszerűen és minden további vizsgálat nélkül kiutasíthatók lennének olyan harmadik országokba, melyek nem biztonságosak. Az ilyen megközelítés gyakorlatilag elvenné az értelmét a rossz bánásmód tilalmával kapcsolatos rendelkezésnek a menedékkérők kiutasításának esetén.

138. Míg a Bíróság elfogadja az alperes Kormány azon állítását, hogy vannak olyan visszaélési esetek, ahol a kérelmezők nem szorulnak védelemre saját hazájukban, megállapítja, hogy az államok ezt a problémát a rossz elbánás tilalmának 3. Cikkben megfogalmazott garanciái lerontása nélkül is képesek lennének kezelni. Ilyen szempontból, ha valamely állam úgy dönt, hogy a menedékkérő kérelmének érdemi vizsgálata nélkül utasítja őt ki egy harmadik biztonságos államba a harmadik biztonságos állam menedékjogi rendszerének alapos vizsgálata szükséges. Egyébként, mint azt fent is említettük, a hatóságok az alaptalan menedékkérelmeket érdemi vizsgálatot követően is elutasíthatják, amennyiben azt állapítják meg, hogy a menedékkérő hazájában nincs releváns kockázat.

(c) A harmadik ország „biztonságosnak” minősítése kapcsán fennálló kötelezettség természete és tartalma

139. A Bíróság a menedékkérők kiutasításával kapcsolatosan az Egyezmény 3. Cikke tekintetében kialakult, jól megalapozott esetjog tükrében megállapítja, hogy a fenti címben említett kötelezettség alapján a hazai hatóságok csak abban az esetben alkalmazhatják a „biztonságos harmadik ország” koncepcióját, ha alaposan megvizsgálják az adott harmadik országban érvényesülő körülményeket, különösen az adott ország menekültügyi rendszeréhez való hozzáférés és annak megbízhatósága kérdését (lásd *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fenn, §§ 344-59 és §§ 365-68). Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlásai és iránymutatásai, melyekre a fenti 61-63. pontokban történt hivatkozás, valamint az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének 1471 (2005) határozata (lásd 64. pont fent) lehet releváns ebben a tekintetben.

140. Ezen kívül a menedékkérő saját hazájában fennálló kockázatok mérlegelésére is számos alapelvet alakítottak ki a Bíróság esetjogában abban a tekintetben, hogy a hazai hatóságoknak milyen szempontból kell vizsgálniuk azt a kérdést, hogy a menekült hazája „biztonságos-e” (lásd az *M.S.S. v. Belgium and Greece*, ügyben követett álláspontot, id fent §§ 346-52 és 358-59).

141. Kiemelendő, hogy míg a menedékjogot kérő feladata saját egyéni körülményeinek ismertetése és bizonyítása, hiszen erről a hazai hatóságoknak nem lehet tudomása, a hatóságok kötelessége, hogy hivatalból folytassák le a befogadó ország menekültügyi rendszerének működését, megvizsgálják, hogy az rendelkezésre áll-e a menedékjogot kérő számára, és megvizsgálják azokat a biztosítékokat, melyeket ez a rendszer a gyakorlatban nyújt. A vizsgálatot első sorban azon tényekre alapozva kell lefolytatni, melyeket a hazai hatóság a kiutasítás időpontjában ismer, de a hatóságok feladata az, hogy begyűjtsenek valamennyi általánosan rendelkezésre álló információt ebből a szempontból (*Sharifi*, id fenn, §§ 31 és 32). Olyan általános hiányosságok, melyek hiteles jelentésekben, mint például az UNHCR az Európa Tanács és az uniós szervezetek jelentéseiben

szerepelnek, általában köztudottnak tekinthetők (lásd, *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fenn, §§ 346-50, lásd még, *mutatis mutandis*, *F.G. v. Sweden*, id fenn, §§ 125-27). A kiutasító állam nem jogosult arra, hogy pusztán feltételezze azt, hogy a menedékkérő a befogadó harmadik államban az Egyezmény követelményeinek megfelelő elbánásban részesül majd, hanem pont ellenkezőleg, mindenekelőtt ki kell derítenie, hogy az adott ország milyen módon alkalmazza a menekültügyre a hatályos jogszabályait (lásd, *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fenn, § 359).

3. A Bíróság feladata a fenti alapelvek és az ügy tényállásának fényében

142. A fentiek szerint a kiutasító állam 3. Cikk szerinti kötelezettségeinek tartalma attól függ, hogy a befogadó állam a menedékkérő hazája vagy harmadik ország, illetve az utóbbi esetben, hogy vajon a kiutasító állam vizsgálta-e érdemben a menedékkérelmet vagy sem. Ennek következtében a Bíróság feladata különbözik a fenti ügyek kategóriáitól függően annak függvényében, hogy az adott kérelmező milyen panasszal élt.

143. A jelen ügyben a magyar Menedékjogi törvény 51. §-a alapján (41. pont fent) mely a menedékkérelmek elfogadhatatlansága tekintetében számos körülményt sorol föl és tükrözi Magyarország álláspontját a releváns uniós jog átültetése tekintetében, a magyar hatóságok nem vizsgálták érdemben a kérelmezők menedékkérelmét, vagyis azt, hogy a kérelmezők saját hazájukban, Bangladesben rossz bánásmódban részesültek volna-e vagy sem, hanem a kérelmeket azon az alapon nyilvánították elfogadhatatlannak, hogy a kérelmezők Szerbiából érkeztek, mely ország magyar hatóságok szerint biztonságos harmadik ország volt és ezért a kérelmezők menedékkérelmét érdemben kellett volna vizsgálnia (lásd 23, 34. és 36. pontok fent).

144. Ennek következtében a kérelmezők 3. Cikk szerinti panaszának lényege (lásd 100. pont fönt), hogy annak ellenére utasították ki őket, hogy nyilvánvaló volt, hogy Szerbiában nem részesednének olyan megfelelő menedékjogi eljárásban, mely megvédené őket a visszairányítás ellen. A Bíróság feladata a jelen ügyben mindenekelőtt az, hogy ezzel a legfontosabb panasszal foglalkozzon (lásd a hasonló álláspontot a, *Babajanov v. Turkey*, no. 49867/08, § 43 *in fine*, 10 May 2016, and *Sharifi*, id fent, § 33).

145. Mivel a magyar hatóságok kifogásolt határozata, melyben a kérelmezőket Szerbiába utasították, nem kapcsolódott a bangladesi helyzethez és a kérelmezők menedékjogi kérelmét érdemben nem vizsgálták ezért a Bíróságnak nem feladata annak vizsgálata, hogy vajon a kérelmezők esetében fennállt-e a rossz bánásmód kockázata Bangladesben. Ilyen elemzésnek nem lenne köze ahhoz a kérdéshez, hogy vajon az alperes állam mentesült-e a jelen esetben az őt a 3. Cikk alapján terjedő eljárási kötelezettségek alól.

146. Ebből a szempontból a Bíróság nem veszi szem elől azt a tényt, hogy egyes olyan esetekben ahol a kiutasító állam a menedékkérelem érdemi vizsgálata nélkül utasította a menedékkérőket harmadik köztes országba, az ítélet tartalmazza azt a szöveget, mely szerint a kérelmezők állításai az őket hazájukban fenyegető kockázatok tekintetében vitathatók, és ez úgyis értelmezhető, hogy a Bíróság döntött-e arról, hogy álláspontja szerint az Egyezmény 3. Cikke tekintetében a származás országában fennálló kockázatok fennálltak-e vagy sem (lásd többek között, *T.I. v. the United Kingdom* (dec.), id fenn and *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fent, § 344; de lást az ezzel ellenkező megközelítést a *Mohammadi*, cited above, §§ 64-75, *Sharifi*, cited above, §§ 26-39; *Tarakhel*, id fent, §§ 93-122; and *Mohammed Hussein and Others v. the Netherlands and Italy* (dec.), no. 27725/10, §§ 62-79, 2 April 2013).

147. A jelen esetben, miután a Nagykamara abban a kedvező helyzetben volt, hogy kézhez vehette a felek kifejezetten ebben a kérdésben megfogalmazott beadványait, megállapítja, hogy a Bíróságnak nem feladata első fokú bírósággént eljárni és a menedékkérelem érdemi kérdéseivel foglalkozni olyan körülmények között, amikor az alperes állam azt a lehetőséget választotta - teljesen jogszerűen – hogy ezekkel a kérdésekkel nem foglalkozik és ennél fogva a kifogásolt kiutasító határozat a „biztonságos harmadik ország” alapelvén nyugszik. Az a kérdés, hogy volt-e a származás országában a 3. Cikkben foglalt kockázatok tekintetében esetleges érvelés, olyan ügyekben releváns, ahol a kiutasító állam ténylegesen foglalkozott ezekkel a kérdésekkel.

148. Ebből tehát az következik, hogy a Bíróság, miután figyelembe vette a tényállást és a kérelmezők előadásait a magyar hatóságok állítólagos hiányos megközelítésével kapcsolatban, az alábbiakat kell vizsgálnia: 1) vajon az adott hatóságok hivatalból és megfelelően mérlegelték-e a Szerbiáról és menekültügyi rendszeréről rendelkezésre álló általános információkat és, 2) hogy a kérelmezők megfelelő lehetőséget kaptak-e annak bizonyítására, hogy esetükben Szerbia nem minősül biztonságos harmadik államnak.

149. Végül a Bíróság szintén jogosult foglalkozni a kérelmezőknek azon panaszával, hogy a magyar hatóságok elmulasztották figyelembe venni a Szerbiában állítólagosan nem megfelelő befogadási körülményeket, melyek a menekült jog kérelmezőit fogadják (lásd például *Tarakhel*, id fent, § 105).

150. A Bíróság fenti kérdésekkel kapcsolatos vizsgálatának módszerét az azon elv kell vezesse, hogy az Egyezmény 1. Cikke alapján elsősorban a hazai hatóságok felelőssége az Egyezményben biztosított jogok és szabadságok végrehajtása és kikényszerítése. A Bírósághoz benyújtott panaszok elintézése tehát az emberi jogok biztosítására kialakított hazai rendszerekhez képest kiegészítő jellegű. A Bíróságnak nem feladata, hogy a hazai bíróságok helyett értékelje a tényállást. A Bíróság azonban köteles meggyőződni arról, hogy a Szerződő Állam Hatóságai által elvégzett

értékelést megfelelően alátámasztják-e a hazai dokumentumok és olyan anyagok, melyek megbízható és objektív forrásból származnak (lásd, *mutatis mutandis*, *F.G. v. Sweden*, id fent, §§ 117 and 118).

4. Eleget tettek-e a magyar hatóságok a 3. Cikkben előírt eljárási kötelezettségüknek?

151. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező esetében a magyar hatóságok a 191/2015. (VII. 21.) Kormány rendelet által megállapított „biztonságos harmadik országok” listája (lásd 44. pont fent) alapján hozták meg döntésüket. A lista szerint az ott szereplő országok tekintetében a biztonságos státuszt vélelmezni kellett.

152. Az Egyezmény nem tiltja a szerződő államok számára azt, hogy olyan listákat készítsenek, mely a menedékkérelmezők számára biztonságosnak vélelmezett országok listáját tartalmazza. Az uniós tagállamok így járnak el többek között a menekültügyi eljárással kapcsolatos irányelv 38. és 39. Cikke alapján (lásd 53. és köv. pontokat fent). A Bíróság azonban úgy véli, hogy abban az esetben, ha bármilyen vélelmet állítanak fel egy konkrét ország biztonságos minősítésével kapcsolatban, a konkrét menedékkérő esetében meg kell vizsgálni, hogy az adott ország releváns feltételei, különösen a menekültügyi rendszere, biztonságos-e.

153. A jelen esetben a szóban forgó vélelmet 2015. júliusában állapították meg, amikor Magyarország megváltoztatta korábbi álláspontját, és Szerbiát biztonságos harmadik országnak minősítette. A Kormány a Nagykamara eljárása során benyújtott beadványai megerősíteni látszanak, hogy álláspontjának ezen változása kizárólag a következőkből állt: Szerbiát kötelezték a releváns nemzetközi egyezmények; uniós tagállam jelöltként részesült a menekültügyi rendszerének fejlesztésére adott támogatásból; soha nem látott bevándorlási hullám következett be és ezzel kapcsolatos intézkedésekre volt szükség (lásd 112. pont fent).

154. A Bíróság azonban megjegyzi, hogy az alperes Kormány a Bíróságnak benyújtott beadványaiban nem említett olyan tényeket, melyek azt bizonyították volna, hogy a 2015-ben elfogadott vélelem tartalmazta volna annak elemzését, hogy milyen kockázata van annak, hogy Szerbiában esetleg nem áll rendelkezésre hatékony menekültügyi eljárás, illetve van-e kockázata a visszairányításnak.

155. A Bíróság tudomásul veszi, hogy az adott időszakban, 2015-ben a magyar hatóság nehéz helyzetben volt, mivel nagyon sok külföldi kért nemzetközi védelmet, vagy Nyugat Európába való továbbutazási lehetőséget a magyar határon. Azonban az Egyezmény 3. Cikkében foglalt rendelkezés, mely egyértelműen tiltja a rossz bánásmódot, arra kötelez, hogy az adott harmadik országban megfelelően megvizsgálják az ezzel kapcsolatos kockázatokat.

156. Ami most már a menekültügyi hatóság és a hazai bíróság kérelmezők ügyében lefolytatott egyedi mérlegelését illeti, a Bíróság megállapítja, hogy határozataik hivatkoztak ugyan a fenti vélelemre, de ezen kívül szintén hivatkoztak állítólagosan fennálló kockázatokra Szerbia tekintetében. Foglalkoztak továbbá azzal a kérdéssel is, hogy fennállt-e bármilyen egyedi kockázat a kérelmezők tekintetében (lásd 34. és 36. pont fent).

157. A Bíróság azt is megállapítja, hogy az ügyvéd által képviselt kérelmezőknek volt lehetőségük az eljárás során vitatni a menekültügyi hatóság első és második határozatát is. A kérelmező ügyvédjei részletes írásbeli és szóbeli előadást tettek a hazai bíróság előtt. A kérelmezők a menekültügyi eljárás folyamán mindvégig kommunikálhattak a hatóságokkal és a Bírósággal az urdu tolmács segítségével, amely általuk ismert nyelv volt (lásd 26-28. és 30-35. pontok fent). Ilyen körülmények között a Bíróság nem tulajdonít nagy jelentőséget a kérelmezők azon érvelésének, amely a határidőkkel és a technikai jellegű egyéb problémákkal volt kapcsolatos.

158. A Bíróság számára azonban nem meggyőző az alperes Kormány azon érvelése, hogy a hatóságok és a hazai bíróság alaposan megvizsgálta a rendelkezésre álló általános információkat azon kockázat tekintetében, hogy vajon Szerbiából hatékony menekültügyi eljárás lefolytatása nélkül kiutasítják-e a kérelmezőket. Különösen valószínűtlen, hogy a hatóságok megfelelő figyelmet szenteltek azon általánosan rendelkezésre álló információnak, hogy az adott időben a Szerbiába visszaküldött menedékkérők számára reális veszély volt, hogy automatikusan tovább küldik őket az Észak Macedón Köztársaságba, majd Görögországba, és ezért Görögországban a 3. Cikk megsértésének minősülő körülményeknek lesznek kitéve.

15926. Bár, amint azt az alperes Kormány is előadta, valóban igaz, hogy a Szerbiában előterjesztett sikeres menedékkérelmek aránya vagy más hasonló adatok torzulnak annak folytán, hogy sok menedékkérő elhagyja Szerbiát és Nyugat Európába utazik, egyéb megbízható információ is rendelkezésre állt, melyet úgy tűnik nem vett figyelembe a magyar hatóság. Így különösen az UNHCR 2012. augusztusi (2016. májusban megerősített) jelentésében (lásd 73. pont fent) és más rendelkezésre álló forrásokban (69. és 77. pont fent található) olyan megállapításnak, mely szerint jelentős kockázata van a Szerbiából történő visszairányításnak: Szerbiában az adott időben nem volt megfelelő adminisztratív kapacitás és forrás arra, hogy a nemzetközi követelményeknek megfelelően vizsgálják a menedék kérelmeket és védelmet biztosítsanak a visszairányítással szemben; olyan eseteket említene, ahol a Magyarországról szerb területre visszatérő külföldieket buszra szállították és közvetlenül az észak-macedón határra vitték; esetek ahol visszautasították azon személyek Szerbiában történő menedékkérelmét, akiket Magyarországról küldtek vissza; információ a

Szerbiában összeállított biztonságos harmadik országokról szóló lista automatikus alkalmazásáról azok tekintetében, akik többek között Észak-Macedónián és Görögországon keresztül utaztak át. A fenti súlyos kockázatok tekintetében fennálló információkat későbbi források erősítették meg (lásd 68. és 75. pontok fent).

160. A Bíróság álláspontja szerint a menekültügyi hatóság és a hazai bíróság csak futólagos hivatkozást tett az UNHCR jelentésre és a többi releváns információra anélkül, hogy az ott rögzített konkrét kockázatokat érdemben, vagy megfelelő részletességgel elemezze, különösen a két kérelmező konkrét helyzetében fennálló önkényes visszaküldés kockázatát (lásd 34. és 36. pontok fent). Bár a kérelmezők számára lehetőség volt arra, hogy a hazai eljárás során részletes beadványokat nyújtsanak be és jogi képviselőjük is volt, a Bíróság nincs meggyőződve arról, hogy a hazai hatóságok megfelelő figyelmet szenteltek annak a kockázatnak, hogy a kérelmezők számára nem áll rendelkezésre hatékony menekültügyi eljárás Szerbiában.

161. Ezenkívül fontos körülmény, hogy a Szerbiából való érdemi vizsgálat nélküli más országba történő továbbküldés kockázatát az adott esetben enyhítette volna, ha a magyar hatóságok a kérelmezők Szerbiába történő visszaküldését szabályosan, vagy a szerb hatóságokkal történt tárgyalás útján bonyolították volna le. A kérelmezőket azonban nem a szerb hatóságokkal történt egyeztetés alapján küldték vissza, hanem oly módon léptették őket át a szerb határon, hogy ezzel kapcsolatban megkíséreltek volna garanciákat szerezni (lásd a 40. pont fent és lásd a fenti 63. pont az Európa tanács miniszteri bizottságának 2009-es iránymutatásai „d” pontjában foglalt kritériumokat). Ez megnövelte annak kockázatát, hogy Szerbiában megtagadják a menekültügyi eljárást és ennek folytán automatikusan továbbküldik a kérelmezőket Észak-Macedóniába, majd azt követően Görögországba (lásd például *Tarakhel*, id fent, §§ 120-22, ahol a Bíróság a 3. Cikk potenciális megszegésével kapcsolatosan döntőnek találta az adott ügy körülményeit, a Svájci hatóságok Olasz hatóságoktól szerzendő garanciák tekintetében).

162. Végül a Kormánynak azon érvelése tekintetében, hogy az Egyezmény valamennyi tagját, beleértve Szerbiát, Észak-Macedóniát és Görögországot is, egyenlő kötelezettségek terhelik és Magyarországra nem róható nagyobb teher más országok menekültügyi rendszerének problémái miatt, miután Magyarország úgy döntött, hogy érdemben nem vizsgálja a kérelmezők menedékkérelmét, a Bíróság megállapítja, hogy ez az érv nem megfelelő abból a célból, hogy igazolja Magyarország mulasztását, és mentesítse Magyarországot az Egyezmény 3. Cikkéből eredő eljárási kötelezettsége alól, mely a rossz bánásmód abszolút tilalmának állapítja meg (lásd a Bíróság álláspontját az *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fent; lásd szintén *Tarakhel*, id fent, §§ 104 és 105, és *Paposhvili v. Belgium* [GC], no. 41738/10, § 193, 13 December 2016).

163. Összefoglalva, tekintettel különösen arra a tényre, hogy a Kormány azon határozatának, melyben Szerbiával kapcsolatban a biztonságos harmadik ország minősítést általánosságban vélelmezte és a kérelmezők kiutasításával kapcsolatos határozat meghozatala során figyelmen kívül hagyta az UNHCR megállapításait, mely szerint reális veszély állt fenn, hogy Szerbiában nem áll rendelkezésre hatékony menekültügyi eljárás és a Kérelmezőket automatikusan Észak-Macedóniába majd Görögországba küldik tovább Szerbiából, és a magyar hatóságok a kérelmezők kockázatát növelték, mivel arra készítették őket, hogy illegálisan lépjenek Szerbia területére ahelyett, hogy rendezett visszatérést egyeztettek volna, így a Bíróság megállapítja, hogy az alperes Állam elmulasztotta teljesíteni az Egyezmény 3. Cikke alapján őt terhelő eljárási kötelezettségeket, mivel nem mérlegelte a kérelmezők Magyarországról történő kiutasítását megelőzően, hogy fennáll-e olyan elbánás lehetősége, mely sértené az említett Cikk rendelkezéseit.

27. A fenti megállapítások elegendőek a Bíróság számára ahhoz, hogy megállapítsa az Egyezmény 3. Cikkének megsértését.

28. E megállapítás fényében a Bíróság úgy véli, hogy nincs szükség annak vizsgálatára, hogy vajon más szempontból (lásd 149. fent) történt-e jogsértés a 3. Cikk tekintetében, vagyis, hogy a magyar hatóságok elmulasztották-e figyelembe venni azt a kockázatot, hogy a kérelmezők számára Szerbiában nem biztosítanak megfelelő befogadási körülményeket.

II. A 13. CIKK ÉS A 3. CIKK ÁLLÍTÓLAGOS EGYÜTTES MEGSÉRTÉSE A KÉRELMEZŐK SZERBIÁBA TÖRTÉNŐ KIUTASÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS HAZAI JOGORVOSLATOK TEKINTETÉBEN

166. A kérelmezők azt kifogásolták, hogy a kiutasítással kapcsolatos hazai jogorvoslatok nem voltak hatékonyak és ezért megsértették az Egyezmény 13. Cikkét együtt olvasva a 3. Cikkkel. A 13. Cikk a következőképpen rendelkezik:

„Bárminek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

167. A Kamara e panasszal kapcsolatban úgy határozott, hogy nem szükséges az elfogadhatóságot vagy az érdemet vizsgálni (lásd a Kamara ítéletének 126. és 127. pontját).

168. Ennél fogva úgy tűnik, hogy a felek nem értenek egyet abban a kérdésben, hogy a szóban forgó panasz Nagykamara elé tartozik-e tekintve, hogy a Kamara ezt nem nyilvánította elfogadhatónak. A kérelmezők

álláspontja szerint nincs akadálya annak, hogy a Nagykamara megvizsgálja ezt a panaszt. A Kormány észrevételeiben csak azokkal a panaszokkal foglalkozott, melyeket a Kamara elfogadhatónak minősített. A Kormány szóbeli előadása során megjegyezte, hogy a szóban forgó panaszt soha nem közzétették számukra.

169. A jelen eset körülményei annyiban különlegeseek, hogy a Kamara nem hozott határozatot a szóban forgó panasz elfogadhatóságáról, ezért felmerül a kérdés, hogy egy panasz, melyet nem utasítottak el elfogadhatóság hiánya miatt, de a Kamara nem is minősítette elfogadhatónak sem, tárgyalható-e a Nagykamara által, az Egyezmény 43. Cikke alapján lefolytatott eljárásban.

170. Az Egyezmény keretében a 11. számú Kiegészítő Jegyzőkönyv hatálybalépését megelőzően egy külön szervezet, a korábbi Bizottság vizsgálta a kérelmek elfogadhatóságát a Bíróság az általa tárgyalt ügyek terjedelme tekintetében, és a következő álláspontot képviselte (lásd *Guzzardi v. Italy*, 6 November 1980, § 106, Series A no. 39):

“Az ügy terjedelmét nem korlátozza az elfogadhatóságról hozó határozat. Hacsak a 29. Cikk (adott időben hatályos szövege) másként nem rendelkezik, vagy ha esetleg nem történik részleges törlés az ügylajstromból, nincs lehetőség az Egyezmény alapján arra, hogy az ítélethez vezető jogvita terjedelmét utólag szűkítsék. Az így megállapított kereten belül a Bíróság minden ténybeli vagy jogi körülményt figyelembe vehet, mely az előtte lefolytatott eljárásban felmerült. Az egyetlen ügy, amely nem tartozik a Bíróság hatáskörébe, az olyan ügy, amelyet a Bizottság elfogadhatatlannak minősített.”

171. Az Egyezmény 11. Kiegészítő Jegyzőkönyvének hatálybalépését követően a Nagykamara előtti eljárásban tárgyalt esetek terjedelmének kérdése a 43. Cikk alapján először a *K. and T. v. Finland* [GC] (no. 25702/94, §§ 137-41, ECHR 2001-VII) ügyben merült föl, a felek azon álláspontjának összefüggésében, hogy a Nagykamara csak olyan mértékben foglalkozhat panaszokkal, amilyen mértékben a Nagykamara döntését kérték az ügyben. A Nagykamara úgy találta, hogy „az Egyezmény 43. Cikke alapján a Nagykamara elé terjesztett ügy a Kamara ítéletében korábban megvizsgált valamennyi aspektust magában foglalja és nem csak azt az érdemi „kérdést” vagy „problémát” melyet a Nagykamara elé terjesztettek” (ibid., § 140). A Bíróság hozzátette „az egyértelműség kedvéért”, hogy a Nagykamara elé terjesztett ügy „a kérelem, úgy, ahogy elfogadhatónak minősítették” (ibid., § 141).

172. Számos későbbi ügyben alkalmazták a fenti megfogalmazást (lásd *Üner v. the Netherlands* [GC], no. 46410/99, § 41, ECHR 2006-XII; *D.H. and Others v. the Czech Republic* [GC], no. 57325/00 § 109, ECHR 2007-IV; and *Kovačić and Others v. Slovenia* [GC], nos. 44574/98 and 2 others, § 194, 3 October 2008). A Bíróság azt is kijelentette, hogy a Nagykamara elé terjesztett ügy „terjedelmét az elfogadhatóság tekintetében a Kamara által hozott határozat nem korlátozza” (lásd *Göç v. Turkey* [GC],

no. 36590/97, §§ 35-37, ECHR 2002-V; *Perna v. Italy* [GC], no. 48898/99, §§ 23-24, ECHR 2003-V; és *Azinas v. Cyprus* [GC], no. 56679/00, § 32, ECHR 2004-III).

173. Jelentős számú Nagykamara elé terjesztett ügyben kellett a Nagykamarának olyan kérelmezői kérésekkel foglalkozni, melyek szerint a Kamara által elfogadhatatlannak minősített panaszokat kellett újból megvizsgálnia. Az ilyen ügyekben hozott ítéletekben a Bíróság gyakran alkalmazott még pontosabb megfogalmazást, azt állítva, hogy a Nagykamara „nem vizsgálhatja az ügy azon részét, melyet elfogadhatatlannak nyilvánítottak” (lásd *Kurić and Others v. Slovenia* [GC], no. 26828/06, § 234, ECHR 2012 (kivonatok), és *Murray*, id fent, § 86). Egyes ítéletekben (lásd *Sisojeva and Others v. Latvia* (striking out) [GC], no. 60654/00, § 61, ECHR 2007-I; *Kurić and Others*, cited above, § 235; és *Herrmann v. Germany* [GC], no. 9300/07, § 38, 26 June 2012), a Bíróság azt is kijelentette, hogy „a Nagykamara a teljes ügyet vizsgálhatja, feltéve, hogy azt elfogadhatónak minősítették”, vagy, hogy „olyan mértékben vizsgálhatja az ügyet, amilyen mértékben elfogadhatónak nyilvánították” (lásd *Gillberg v. Sweden* [GC], no. 41723/06, §§ 53-55, 3 April 2012; *Al-Dulimi and Montana Management Inc. v. Switzerland* [GC], no. 5809/08, § 78, 21 June 2016; és *Zubac v. Croatia* [GC], no. 40160/12, § 56, 5 April 2018). Meg kell azonban jegyezni, hogy ez a megfogalmazás olyan panaszok összefüggésében született, melyeket a Kamara elfogadhatatlannak minősített (majdnem valamennyi ügyben) vagy amennyiben a panel Nagykamara elé utalással kapcsolatos döntésének felülvizsgálatát kérték (lásd *Pisano v. Italy* (törlés) [GC], no. 36732/97, § 27, 24 October 2002). Úgy tűnik, hogy ezt a megfogalmazást nem alkalmazták olyan panaszok tekintetében, melynek elfogadhatóságát a Kamara nem vizsgálta.

174. Az esetjog fenti elemzése alapján úgy tűnik, hogy a Bíróság többször is említette a Kamara elfogadhatósággal kapcsolatos határozatát és olyan intézkedésnek tekintette, mely a Nagykamara elé utalt ügyek tárgyalása során a Nagykamarát följogosította arra, hogy teljes terjedelmében tárgyalja az ügyet, azonban ez egyrészt az Egyezménynek azon állapotában született, mely a 11. Kiegészítő Jegyzőkönyv hatálybalépését megelőzően állt fent, másrészt azzal kapcsolatos, hogy a Nagykamara által hozott ítéletek döntő többsége olyan kérések felülvizsgálatára vonatkozott, melyek elfogadhatatlannak nyilvánított panaszokhoz kapcsolódtak. Nem állítható, hogy a fenti megfogalmazás arra irányult volna, hogy a Nagykamara nem vizsgálhat olyan panaszokat, melyeket nem is minősítettek elfogadhatatlannak és nem mondták ki az elfogadhatóságukat sem.

175. A Bíróság azt is megjegyzi, hogy a bevett joggyakorlat alapján úgy tűnik, hogy az elfogadhatatlannak minősített panaszok ki vannak zárva a Nagykamara előtti eljárásból, mivel egy panasz elfogadhatatlanságára irányuló döntés végleges (lásd például, *Budrevich v. the Czech Republic*,

no. 65303/10, § 73, 17 October 2013). Ugyanakkor az elfogadhatatlannak nem minősülő panaszok esetén a vizsgálat lezárása nem jelent egyben jogerőt is.

176. Ezen felül a Bíróság emlékeztet arra, hogy a Bíróság feladata az általa tárgyalt ügy tényállásának jogi minősítése (lásd *Guerra and Others v. Italy*, 19 February 1998, § 44, *Reports* 1998-I, and *Radomilja and Others v. Croatia* [GC], nos. 37685/10 and 22768/12, § 114, 20 March 2018), továbbá szabadon dönthet arról, hogy egy adott panaszt nem vizsgál elkülönítve, arra tekintettel, hogy egy ilyen panasz egy már megtárgyalt panasz részét képezi, vagy azzal szoros kapcsolatban áll. Valójában ez volt az alapja a Kamara jelen ügyben hozott döntésének, amennyiben a 13. Cikk és a 3. Cikk együtt olvasása alapján a kérelmezők Szerbiába történő kiutasításával kapcsolatos hazai jogorvoslatok kérdését, sem az elfogadhatóság, sem az érdem tekintetében nem vizsgálta.

177. Ennélfogva, a Bíróság álláspontja szerint a Nagykamara által tárgyalt ügy terjedelmének meghatározása tekintetében képviselt esetleges túl merev álláspont hátrányosan érintené a Bíróságnak azon szerepét, mely szerint az elfogadhatatlannak nem minősített panaszok tekintetében a Bíróság jogosult a tényállás jogi minősítésének megállapítására. Ezen felül, tekintettel arra, hogy, ha azt állapítanánk meg, hogy egy olyan panasz, melyet a Kamara nem minősített elfogadhatatlannak, nem tartozik a Nagykamara előtti eljárás hatálya alá, ezzel az ilyen panaszt *de facto* elfogadhatatlanság miatt utasítanánk el. Az ilyen eredmény azonban elfogadhatatlan, mivel ennek folytán a Nagykamara számára lehetetlenné válna, hogy a szóban forgó esetben az adott panasz értékelését elvégezze annak ellenére, hogy az elfogadhatóság vizsgálatát a Kamara nem folytatta le.

178. Ezért a Bíróság azt állapítja meg, hogy a 13. Cikk és a 3. Cikk együtt olvasása alapján előterjesztett panasz a kérelmezők menedékkérelmével kapcsolatos eljárási problémák vizsgálata tekintetében, illetve a menekültügyi hatóság határozatai elleni fellebbezések tekintetében a Kamara előtti eljárás körébe tartozik.

179. Mindazonáltal a jelen ügyben, tekintve, hogy az Egyezmény 3. Cikkének megsértése már megállapításra került (lásd 163. és 164. pontok fent), a Nagykamara egyetért a Kamarával annyiban, hogy arra tekintettel, hogy az említett Cikk vizsgálata során a kérelmezők menedékkérelmével kapcsolatos állítólagos eljárási hiányosságok és a menekültügyi hatóság határozatai elleni fellebbezéssel kapcsolatos panaszok megfelelően megvizsgálásra kerültek, ezért ugyanezen állítólagos problémák tekintetében nincs szükség arra, hogy a 13. Cikk alapján előterjesztett panasz elfogadhatóságát illetve érdemét vizsgáljuk.

III. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE A TRANZITZÓNA KÖRÜLMÉNYEIVEL KAPCSOLATBAN

180. A kérelmezők azt kifogásolták, hogy azok a feltételek, melyek között 23 napot töltöttek a Röske tranzitzónában, az Egyezmény 3 Cikke által tilalmazott embertelen és megalázó bánásmódnak minősülnek. A Nagykamara előtti eljárásban ugyanezen panasz tekintetében az Egyezmény 8. Cikkére is hivatkoztak.

181. A Bíróság megállapítja, hogy a fenti panasz kizárólag a 3. Cikk szempontjából releváns:

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

A. A Kamara ítélete

182. A Kamara, különösen figyelembe véve a Kínzás Megelőzésére Létrehozott Bizottság megállapításait a zónában fennálló körülmények megfelelőségével kapcsolatban, valamint tekintettel arra, hogy a kérelmezők relatíve rövid időt töltöttek ott, azt állapította meg, hogy a 3. Cikket nem sértették meg.

B. A felek előadásai

183. A kérelmezők álláspontja szerint a Kamara nem tulajdonított megfelelő jelentőséget az általános körülményeknek, elmulasztotta figyelembe venni azt a tényt, hogy a CPT ezeket a körülményeket csak nagyon rövid tartózkodás tekintetében találta elfogadhatónak és nem vette megfelelően figyelembe a kérelmezők kiszolgáltatottságát. Ez utóbbi tekintetében a kérelmezők további tájékoztatásul a Nagykamara előtt előadták, hogy az 1990-es években és egészen 2010. vagy 2011-ig az első kérelmező Pakisztánban, Afganisztánban, Iránban és Bangladesben és a második kérelmező Pakisztánban, Dubaiban, Iránban és Törökországban 2010. és 2013-ban rendkívül nehéz körülmények között élt és rossz bánásmódot szenvedett (lásd 10. és 11. pontok fent). Ezenkívül a kérelmezők a Nagykamarától azt is kérték, hogy a 8. Cikk szempontjából is vizsgálja meg panaszukat a tranzitzónában fennálló feltételek tekintetében és állapítsa meg ezen cikk megsértését.

184. Az alperes Kormány osztotta a Kamara véleményét abban, hogy a súlyossági küszöb szabályát kell alkalmazni, és abban is, hogy a kérelmezők nem voltak jobban kiszolgáltatva, mint bármely más nagykorú menedékkérő. Hangsúlyozták, hogy a jelen ügy tényállása eltér az *M.S.S. v. Belgium and Greece* ügy tényállásától, melynek alapján a Bíróság a 3. Cikk

megsértését állapította meg annyiban, hogy a jelen esetben a kérelmezők alapvető szükségleteit, beleértve az étel, higiénia, szállás és orvosi segítség iránti igényeket kielégítették. A 3. Cikk megsértését még abban az esetben sem lehetne megállapítani, ha a fenti körülmények esetleg az uniós befogadási feltételekre vonatkozó irányelv egyes követelményeinek nem felelnének meg. A Kormány óvott attól, hogy a befogadás összefüggésében szigorítsák az ellátási követelményeket az alapvető emberi igényekhez képest, tekintve, hogy a tranzitzona csak átmeneti elhelyezést biztosít. A kérelmezők azon előadása tekintetében, hogy számos ázsiai országban voltak kénytelenek szenvedni, a Kormány előadta, hogy ezeket a körülményeket a Nagykamara előtti eljárásban adták elő első ízben és bizonyíthatatlanok voltak.

185. Egyes harmadik személy beavatkozók is előterjesztettek releváns észrevételeket. Az UNHCR ténybeli információkat nyújtott be a Röszke tranzitzonával kapcsolatban és összefoglalókat készített a menedékkérők befogadására vonatkozó hatályos jogról és nemzetközi követelményekről. Öt olasz tudós közös beadványban foglalkozott a kiszolgáltatottság nemzetközi jogi és emberi jogi vonatkozásairól. Bemutatták, hogy a koncepció különböző formáit eltérő összefüggésekben alkalmazták anélkül, hogy meghatározták volna a kiszolgáltatottság fogalmát és sürgették, hogy a Bíróság ezzel kapcsolatban dolgozza ki a vonatkozó alapelveket.

C. A Bíróság mérlegelése

186. Nem vitatott, hogy a Röszkei tranzitzonában a kérelmezők csak a magyar hatóságokra hagyatkozhattak alapvető szükségleteik ellátása tekintetében és a magyar hatóságok ellenőrzése alatt álltak.

187. Ilyen körülmények között a magyar hatóságok feleltek azért, hogy a kérelmezők ne kerüljenek az Egyezmény 3. Cikkének sérelmét jelentő embertelen vagy megalázó elbánást eredményező körülmények közé (lásd *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fent, §§ 216-22 és 263).

188. A Bíróság bevett gyakorlata szerint a rossz bánásmódnak el kell érnie egy bizonyos súlyossági szintet ahhoz, hogy a 3. Cikk alkalmazása működésbe lépjen. Ennek a szintnek a megítélése relatív, az eset összes körülményeitől függ, így elsősorban a bánásmód időtartama, fizikai vagy mentális hatása, vagy egyes esetekben az áldozat neme, kora és egészségi állapota meghatározó. A menedékkérők őrizetben tartása és életkörülményei tekintetében a Bíróság a releváns általános elveket a *Khlaifia and Others* (id fent, §§ 158-69) ügyben foglalta össze.

18929. A jelen ügyben a Nagykamara egyetért a Kamara elemzésével, a kérelmezők tranzitzonában, őrizetben töltött ideje alatti fizikai körülmények tekintetében. A Kamara többek között ítéletének 84. és 85. pontjaiban a következőket állította:

„A CPT 2015. október 21. és 27. közötti– vagyis miután a felperesek elhagyták a tranzitónát – látogatásáról készült, a magyar Kormánynak címzett jelentése szerint a Röszkén szálláshelyként szolgáló konténerekkel kapcsolatosan megfelelő állapotok uralkodnak. Mindamellett a jelentés javasolta a konténerek maximális kapacitásának lecsökkentését és minimális bútorzat (lásd 36. bekezdés fentebb) beszerzését abban az esetben, ha a külföldi állampolgárok hosszabb ideig tartózkodnak a tranzitónában.

...

Jelen ügyben a kérelmezők 23 napon keresztül egy 110 négyzetméteres területre voltak elzárva, és e terület mellett egy szoba lett számukra biztosítva az egyik kijelölt konténerben. A CPT szerint a szobák alapterülete 13 négyzetméter volt. A kérelmezők szobája 5 ágyat tartalmazott, de úgy tűnik, a tényállás idején ők voltak az egyedüli lakók. Saniterhelyiségek külön konténerekben voltak biztosítva; a CPT úgy vélte, a színvonalhoz nem szükséges külön megjegyzés tétele. A kérelmezők úgy nyilatkoztak, nem állt rendelkezésre egészségügyi ellátás, azonban pszichiáter biztosítva volt számukra; a CPT általánosan kedvező benyomással volt az egészségügyi ellátó létesítményekkel kapcsolatban. A kérelmezők számára napi 3 étkezés volt biztosítva. Bár panaszkodtak a rekreációs és kommunikációs létesítmények hiányával kapcsolatban, semmi nem utal arra, hogy a materiális körülmények rosszak lettek volna, különös tekintettel arra, hogy nem lett volna biztosítva elégséges személyes tér, magánélet, szellőzés, természetes fény vagy kültéri tartózkodás.”

190. Azt a tényt, hogy a higiéniai körülmények megfelelőek voltak és a Röske zónában tartózkodók megfelelő minőségű ételt és szükség esetén orvosi ellátást kaptak, valamint a szabadban is tartózkodhattak, később is megerősítették az Európa Tanács Főtitkárának Különmegbízottja által 2017. október 13-án készített jelentésben (lásd 67. pont fent).

191. Ami a kérelmezők kiszolgáltatottságával kapcsolatos érvet illeti, a Bíróságnak meg kell vizsgálnia a rendelkezésre álló bizonyítékokat annak megállapítása érdekében, hogy vajon, ahogy állítják, tényleg különlegesen kiszolgáltatottnak minősülnek-e és, hogy vajon a Röske tranzitónában 2015. szeptember és október hónapokban uralkodó körülmények e kiszolgáltatottságnak olyan mértékben nem feleltek meg, melyek már figyelemmel a kérelmezők különleges körülményeire, embertelen vagy megalázó bánásmódnak minősülhetnek.

192. A Nagykamara osztja a Kamara álláspontját abban a tekintetben, hogy míg valóban igaz, hogy a menedékkérők mindazon események következtében, melyet kénytelenek voltak átélni, kiszolgáltatottnak minősülhetnek (lásd *M.S.S. v. Belgium and Greece*, id fent, § 232) nem látható jele annak, hogy a jelen ügyben a kérelmezők kiszolgáltatottabbak lettek volna, mint a Röske tranzitónában 2015. szeptemberében őrizetben lévő bármely másik nagykorú menedékkérő (lásd a Kamara ítéletének 87. pontját). Így különösen a Pakisztánban, Afganisztánban, Iránban, Dubaiban és Törökországban kiállott állítólagos nehézségekre, vagy rossz elbánásra vonatkozó állítások az első kérelmező tekintetében 2010-ben vagy 2011-ben végződő időszakra vonatkoztak és a második kérelmező tekintetében 2013-ban végződő időszakot érintettek (lásd 10. és 11. pont fent). A Bíróság ezen

kívül kétli, hogy a pszichiáter kérelmezők által előterjesztett véleménye ügydöntő fontosságú lenne. Kontextusa és tartalma alapján, valamint annak figyelembevételével, hogy a kérelmezők a Röszke tranzitzoneában relatíve rövid, 23 napos időtartamot tartózkodtak, a pszichiáter megállapításai nem vezethetnek ahhoz a következtetéshez, hogy az egyébként elfogadható feltételek a Röszke tranzitzoneában a kérelmező egyedi körülményeire tekintettel olyan mértékben jelentettek problémát, hogy ez a 3. Cikk megsértését jelentő rossz elbánást eredményezte volna.

193. A Bíróság azt is megállapítja, hogy még ha a kérelmezők számára problémát jelenthetett is, hogy mennyi ideig maradnak őrizetben és vajon az önkényes őrizet esetére védelmet kapnak-e, az adott időszak rövide és az a tény, hogy a kérelmezők tudomással bírtak a menekültügyi eljárás folyásáról, mely késedelem nélkül folyt le, azt jelzi, hogy ezen bizonytalanságok számukra csak korlátozott hatással lehettek.

19430. Összefoglalva, tekintetbe véve, különösen a zoneában fennálló körülményeket, a kérelmezők ott tartózkodási idejét, azt a lehetőséget, hogy a kérelmezők kapcsolatba lépjenek más menedékkérőkkel, az UNHCR képviselőjével, civil szervezetekkel és ügyvéddel, a Bíróság azt állapítja meg, hogy a kifogásolt körülmények nem érték el azt a minimális súlyossági szintet, mely ahhoz szükséges, hogy az Egyezmény 3. Cikke alapján megállapítsák az embertelen elbánást. Ezért e Cikk megsértését nem lehet megállapítani.

IV. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKK 1. ÉS 4. PONTJÁNAK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

195. A kérelmezők azt kifogásolták, hogy a tranzitzoneában, való őrizetben tartásuk az alábbi rendelkezések megsértésének minősül:

„1. Mindenkinnek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve az alábbi esetekben és a törvényben meghatározott eljárás útján: ...

(f) törvényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel az országba való jogtalan belépés megakadályozása céljából vagy olyan személy törvényes letartóztatása vagy őrizetbe vétele, aki ellen intézkedés van folyamatban kiutasítása vagy kiadatása céljából.

...

4. Szabadságától letartóztatás vagy őrizetbe vétel folytán megfosztott minden személynek joga van olyan eljáráshoz, melynek során őrizetbe vételének törvényességéről a bíróság rövid határidőn belül dönt, és törvényellenes őrizetbe vétele esetén szabadlára helyezését rendeli el. ...”

A. A Kamara ítélete

196. A Kamara azt állapította meg, hogy a kérelmezők tranzitciónában történt őrizetben tartása *de facto* szabadságtól való megfosztásnak minősült. Figyelembe vette azt a tényt, hogy a kérelmezőket őrzött területen helyezték el, ahová kívülről nem lehetett belépni, és amelyet sem Magyarország irányában, sem Szerbia irányában nem hagyhattak el anélkül, hogy elvesztették volna a menedékjog iránti követelésüket és a visszaküldést kockáztatták volna. Ami az érdemet illeti, a Kamara az 5. Cikk 1. pontja alapján azt állapította meg, hogy a kérelmezők őrizetben tartása nem tekinthető „törvényben meghatározottnak”, mivel az alapul szolgáló hazai jogszabályok nem voltak megfelelően precízek és előre láthatóak, valamint az őrizetbevételt *de facto* rendelték el gyakorlati intézkedésként formális határozat nélkül és az indoklás is elmaradt. A Kamara megállapította az 5. Cikk 4. pontjának megsértését is, mivel nem volt olyan határozat mely megtámadható lett volna és ezért a kérelmezők nem kérhették őrizetbe vételük Bírói felülvizsgálatát.

B. A felek előadásai

1. A kérelmezők

197. Az 5. Cikk alkalmazhatóságával kapcsolatban a kérelmezők hangsúlyozták, hogy önmagában az a tény, hogy szabad akaratukból léptek be a tranzitciónába, nem releváns, mivel a tranzitciónába való belépésüket követően már nem tudtak Szerbiába visszatérni, ahol nem fogadták be őket és láncolatszerű visszairányítást kockáztattak anélkül, hogy menedékkérelmüket érdemben vizsgálták volna.

198. A kérelmezők előadták, hogy a Kormánynak azon vádja, hogy ők nem „valódi” menedékkérők, mivel az üldöztetésnek semmilyen kockázata nem áll fenn személyükben Bangladesben, teljesen irreleváns abban a kérdésben, hogy őket jogellenesen tartották őrizetben Magyarországon. Regisztrált menedékkérőként jogukban állt őrizetre is kiterjedő megfelelő eljárási biztosítékok mellett kivárni a határozatot. A várakozás alatt nem hagyhatták el a tranzitciónát Magyarország irányában és Szerbia felé sem, mivel a visszatérést megakadályozták volna. A kérelmezők írásbeli nyilatkozatokat nyújtottak be, melyeket olyan civil szervezet emberei adtak, akik tanúi voltak annak, hogy a magyar hatóságok a menedékkérőket a kérelmük elutasítására vonatkozó határozat átadásának alkalmával arról tájékoztatták, hogy Szerbia felé el kell hagyniuk a Tranzitciónát, majd miután ezt követően tudomásukra jutott, hogy fellebbezési lehetőségük van,

vissza szerettek volna térni, a magyar hatóságok nem engedték őket vissza ugyanazon az ajtón amelyen korábban beléptek¹.

199. Az 5. Cikk 1. pontjával kapcsolatban a kérelmezők előadták, hogy a Menedékjogról szóló törvény 71/A. §-a, melyre a Kormány kiutasításuk jogalapjaként hivatkozott, nem minősül törvénynek. A tranzitónában történő őrizetben tartásra vonatkozó feltételeket meghatározó jogszabályok nem voltak világosak, precízek és előreláthatóak, ezért nem tekinthetők jogalapnak. A kérelmezők sohasem kaptak olyan határozatot, mely szabadságuktól való megfosztásukat rendelte volna el. A hatóságok azonban minden jogi eszközzel rendelkeztek ahhoz, hogy őrizetbe vételüket elrendeljék, ha a menekültügyi rendszer megfelelő működésének érdekében ezt szükségesnek tartották beleértve a fórumshopping megelőzését is.

200. Az 5. Cikk 4. pontja tekintetében a kérelmezők vitatták a Kormány azon állítását, hogy a szegedi bíróságnak jogában állt a tranzitóna határátlépési eljárás alkalmazása jogszerűségének felülvizsgálata és ezzel biztosítani tudta a jogszerűség szükséges ellenőrzését. A bíróság nem vizsgálta, hogy a határátlépési eljárást alkalmazni kellett volna, ezért nem tudta felülvizsgálni a tranzitónában való elhelyezést abból a szempontból, hogy ez szabadságtól való megfosztásnak minősül-e.

2. Az alperes Kormány

201. Az alperes Kormány szerint a kérelmezők szabadon távozhattak Szerbia irányába, sőt végcéljuk, Nyugat-Európa irányába alternatív lehetőségek is rendelkezésükre álltak, melyet az bizonyít, hogy ezeket az útvonalakat meg is találták. Bár igaz, hogy a kérelmezők nem voltak jogosultak Magyarország irányába távozni, ez a szokásos határátlépési eljárás része. A belépést megelőző várakozási idő hossza az esetek komplexitásától, a menedékkérők együttműködési készségétől és nyilatkozataik következetességétől függött. Az eljárás alatti várakozási idő tartamára a kérelmezők számára megfelelő körülményeket biztosítottak a tranzitónában. Ezen zónákat nem szabad összekeverni azon menekültek számára létesített befogadó központokkal, akik jogvédelméről már határozat született.

202. A kérelmezők nem rendelkeztek semmilyen „joggal” arra, hogy Magyarország területére lépjenek. A befogadás feltételei a nemzetközi jogban csak olyan menekültek számára adottak, akik közvetlenül olyan országból érkeznek, ahol üldözik őket vagy ahol életüket vagy testi sérthetlenségüket közvetlen fenyegetés veszélyezteti. Az Egyezmény 1. Cikkének fényében az 5. Cikk úgy értelmezendő, hogy amennyiben valakit nem kényszerítenek egy Állam joghatóságának elfogadására, hanem azt

1. A Bíróság megállapítja, hogy ezek a nyilatkozatok azt is tartalmazzák, hogy a Magyar hatóságok a menedékjog kérelmezőknek azt is elmondták, hogy újabb belépéshez kellene sorban állniuk, melyet a menedékkérők már nem kíséreltek meg.

önként vállalja, az ezzel járó „örizet” a várakozási zónában (ahonnan szabadon lehet távozni) a befogadást megelőzően nem minősül *de facto* őrizetbe vételnek, hanem a mozgás szabadságának szükséges korlátozása. Az ilyen korlátozás nem önkényes akkor, hogy ha a befogadás megtagadása nem önkényes. Ezért az 5. Cikk alapján a befogadás megtagadásához képest nem vethető fel újabb probléma a jelen ügyben a 3. Cikk alapján.

203. Ezenkívül a Kormány előadta azt is, hogy a határon lévő tranzitzónák alapvetően különböznek a repülőtéri tranzitzónáktól. Az utóbbiak az ország területén belül elhelyezkedő enklávék, míg a határon található tranzitzónák nyitva állnak azon országok területe felé, ahonnan a kérelmezők érkeztek. Az *Amuur v. France* (25 June 1996, *Reports* 1996-III), ügyben foglaltakkal ellentétben a kérelmezők Szerbiába való visszatérése nem igényelt semmilyen tárgyalást a szerb hatóságokkal, akik nem akadályozták meg, hogy külföldiek visszatérjenek Szerbiába és semmilyen pénzügyi vagy gyakorlati akadályba nem ütközött. A sikertelen menedékkérők rutinszerűen hagyják el a zónát. Az a tény, hogy a kérelmezők Szerbia felé minden hátrányos következmény nélkül távoztak, azt bizonyítja, hogy Magyarországon nem voltak őrizetben. Az *Amuur* ügytől eltérően a kérelmezők távozási lehetősége a zónából nem csak elméleti volt, mivel bármikor visszatérhettek egy olyan ország területére, melyet kötelezett a Genfi Egyezmény és az ECHR és amely hasonló védelmet biztosított.

204. A Kormány ezen kívül azt is megállapította, hogy a kérelmezők esetében nem állt fenn az üldöztetéssel fenyegető országba való visszaküldés veszélye sem, mivel sem saját hazájukban, sem a tranzit országokban nem fenyegette őket üldöztetés. Mi több, Szerbiába való visszatérésükkel nem mondtak le az őket illető nemzetközi védelemről, mivel a Genfi Egyezmény alapján ez a védelem nem tagadható meg azon menedékkérőktől, akik önként tértek vissza Szerbiába (feltéve, hogy ezt a kérelmet ténylegesen kéri és Szerbiában maradnak a határozat közléséig). A Kamara a jelen ügyet elmulasztotta megkülönböztetni a *Riad and Idiab v. Belgium* (nos. 29787/03 and 29810/03, § 68, 24 January 2008), ügytől, ahol a kérelmezőket nem az országba érkezésükkor vették őrizetbe tranzitzónában, hanem több mint egy hónappal később hatósági határozat alapján. Itt azonban nem született olyan magyar hatósági határozat, mely kötelezte volna a kérelmezőket a tranzitzónába való belépésre.

205. A Kormány előadta, hogy a kérelmezők a tranzitzónában való elhelyezésének megvolt a jogalapja a magyar jogban, beleértve az önkényes eljárás elleni biztosítékokat is, és ennek célja az volt, hogy megakadályozza az 5. Cikk 1(f) pontban említett jogellenes belépést. Így különösen a Menedékjogi törvény 71/A. §-a együtt olvasva az Államhatárokról szóló törvény 15/A. §-ával, úgy rendelkezik, hogy tranzitzónában kell időleges elhelyezést biztosítani arra az időre, amíg a menedékkérelem elbírálásra kerül. A 71/A. § (2) bekezdése világosan

rendelkezik arról, hogy a határrendészeti eljárás során a kérelmezőnek nincs mozgásszabadsága Magyarország területén. Az önkényes eljárás ellen garanciaként a jogszabály négy hétre korlátozza a határrendészeti eljárást és a tranzitónában való tartózkodást: a 71/A. § (4) bekezdése szerint amennyiben négy héten belül nem hoznak határozatot, megadottnak kell tekinteni a Magyarország területére történő belépési engedélyt. Az önkényességgel szembeni további garancia az, hogy a határátlépési eljárásra vonatkozó szabályok nem alkalmazandók a különleges elbánásra jogosult személyek, így kiszolgáltatott személyek tekintetében.

206. Az 5. Cikk 4. pontját nem sértették meg, mivel a kérelmező személyes szabadságának korlátozását bíróság vizsgálta felül, miután a határátlépési szabályok alkalmazásáról szóló hatósági határozatot bírósági felülvizsgálatnak vetették alá, amely kiterjedt arra is, hogy a kérelmezők nem jogosultak különleges elbánásra. A kérelmezők esetében az első bírói felülvizsgálatot érkezésüket követően 6 nappal végezték el.

C. Harmadik fél beavatkozók

207. A lengyel kormány álláspontja szerint az olyan intézményben történő elhelyezés, ahonnan a külföldi bármikor távozhat, nem tekinthető automatikusan *de facto* szabadságtól való megfosztásnak. Szintén megjegyezték, hogy a jelen ügy az uniós tagállamok migrációs válság nehéz időszakában folytatott gyakorlatát tükrözés hangsúlyozta ebből a szempontból, hogy az uniós jog biztosítja az alapvető jogok védelmét, melyet az uniós intézmények felügyelnek és ellenőriznek.

208. Az orosz kormány kritizálta az *Amuur* ítéletet, mert a szabadságtól való megfosztás önkényessége szempontjából új mérlegelési kritériumot vezetett be: a fogva tartás „helyének és feltételeinek” szempontját. Az 5. Cikk nem tartalmazza ezeket a kritériumokat. Csak a 3. Cikk foglalkozik az őrizettel. Ezen kívül a Bíróság megközelítése tévesen mossa össze az állam területére való belépés megtiltását a személyes szabadságtól való megfosztással. Az orosz kormány nézete szerint azzal, hogy a menedékkérelem szempontjából nem tesz különbséget, a Bíróság összemosza a bevándorlók és menekültek közötti különbséget és ezzel aláássa a menekültek védelmét.

209. Az UNHCR ténybeli információkat biztosított a Röszei tranzitónáról és összefoglalókat készített a menedékjog kérelmezőivel kapcsolatos magyar uniós és nemzetközi jogi követelményekről

D. A Bíróság mérlegelése

1. Egy alkalmazhatóság

210. Nem vitatott, hogy a magyar jog alapján a kérelmezők Röszei tranzitónában való tartózkodása nem minősül fogva tartásnak. A felek

azonban vitatják, hogy ez *de facto* szabadságtól való megfosztásnak minősül-e és ennél fogva alkalmazható-e az Egyezmény 5. Cikke.

(a) Releváns alapelvek

211. Az 5. Cikk 1. pontja a „szabadsághoz való jog” kimondásával a személy fizikai szabadságát biztosítja. Ennél fogva nem vonatkozik a mozgásszabadság pusztán korlátozásának eseteire, melyeket a 4. Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. Cikke említ, olyan személyek tekintetében akik egy adott állam területén jogszerűen tartózkodnak. Bár a minősítés néha nem könnyű, mivel egyes határesetek pusztán vélemény kérdései, a Bíróság nem tudja elkerülni, annak meghatározását, hogy milyen esetben alkalmazható az 5. Cikk és milyen esetekben nem (lásd *Khlaifia and Others*, id fent, § 64, az ott szereplő hivatkozásokkal).

212. Annak érdekében, hogy meghatározzuk, valakit „megfosztottak-e személyes szabadságától” az 5. Cikk szempontjából a kiindulópont az adott személy konkrét helyzete kell legyen és egész sor különböző körülményt kell figyelembe venni, úgy mint a kérdéses intézkedés fajtája, időtartama, hatása és végrehajtásának módja (lásd *Nada v. Switzerland* [GC], no. 10593/08, § 225, ECHR 2012, and *Gahramanov v. Azerbaijan* (dec.), no. 26291/06, § 40, 15 October 2013). A szabadságtól való megfosztás és a szabadság korlátozásának különbsége az intenzitás fokától függ és nem érinti annak természetét vagy lényegét. (lásd *De Tommaso v. Italy* [GC], no. 43395/09, § 80, 23 February 2017, az ott szereplő hivatkozásokkal együtt; lásd szintén *Kasparov v. Russia*, no. 53659/07, § 36, 11 October 2016).

213. A Bíróság álláspontja szerint a menedékkérők tekintetében a mozgásszabadság korlátozása, a személyes szabadság korlátozása és a személyes szabadságtól való megfosztás közötti különbségtétel esetén a megközelítésnek praktikusnak, realisztikusnak kell lennie és figyelemmel kell lennie a jelenkor körülményeire és kihívásaira. Különösen fontos az államok jogának figyelembevétele, tekintettel nemzetközi kötelezettségeikre, valamint arra, hogy határaikat ellenőrizzék és intézkedéseket tegyessenek a bevándorlás korlátozásait megkerülő külföldiek ellen.

214. Már több esetben tárgyalták azt a kérdést, hogy repülőterek nemzetközi zónáiban való tartózkodás szabadságtól való megfosztásnak minősül-e (lásd például: *Amuur*, id fent, § 43; *Shamsa v. Poland*, nos. 45355/99 és 45357/99, § 47, 27 November 2003; *Mogoş v. Romania* (dec.), no. 20420/02, 6 May 2004; *Mahdid and Haddar v. Austria* (dec.), no. 74762/01, ECHR 2005-XIII (kivonatok); *Riad and Idiab*, id fent, § 68; *Nolan and K. v. Russia*, no. 2512/04, §§ 93-96, 12 February 2009; and *Gahramanov*, id fent, §§ 35-47).

215. A Bíróság a *Amuur* ügyben hozott ítélet 43. pontjában a következőket állította:

“Külföldiek nemzetközi zónában tartása valóban a szabadság korlátozásával jár, de sok szempontból nem összehasonlítható a deportálásra váró külföldiek őrizetére szolgáló központokhoz. Az ilyen őrizet, mely a személyek számára biztosított garanciákkal is jár, csak abban az esetben elfogadható, ha annak célja a jogellenes bevándorlás államok általi megelőzése azzal, hogy ilyen esetben teljesíteni kell a nemzetközi kötelezettségeket, különösen a menekültek státuszával kapcsolatos 1951-es Genfi Egyezményt és az Emberi Jogok Európai Egyezményét. Az egyes államok legitim célja a bevándorlás korlátozásainak megkerülésére irányuló gyakori kísérletek megakadályozása, amely azonban a menedéket kérőket nem foszthatja meg a fenti egyezmények által biztosított garanciáktól.

Az ilyen őrizet időtartama nem húzódhat el túlságosan, mivel egyébként a szabadság egyszerű korlátozása, - mely elkerülhetetlen abból a célból, hogy a külföldit visszairányítsák, vagy az általa kért célra, ha menedékjogot kér és azt megkapja – gyakran a szabadságtól való megfosztáshoz vezethet. Ilyen összefüggésben azt a tényt is figyelembe kell venni, hogy az intézkedés nem csak azok tekintetében alkalmazható, akik bűncselekményt követnek el, hanem olyan külföldiekre is, akik gyakran életüket féltve saját országukat hagyták el.

Bár a körülmények által diktált őrizetbe vételi határozat szükségszerűen közigazgatási vagy rendőrhatalósági határozat formájában jelenik meg, annak meghosszabbítása a bíróságok, mint a személyes szabadság hagyományos őrzői gyors felülvizsgálatát is igényli. Az ilyen őrizet mindenekelőtt nem foszthatja meg a menedékkérőt attól, hogy hatékony eljárásban vizsgálják meg menekültstátusz iránti kérelmét.”

216. Az 5. Cikk alkalmazhatóságát szintén vizsgálták olyan esetekben, amikor olasz és görög partok menti szigeteken befogadó központokban történő tartózkodás célja a bevándorlók személyazonosságának megállapítása és regisztráció volt (lásd *Khlaifia and Others*, id fent, §§ 65-72, mely irreguláris bevándorlókat érint, and *J.R. and Others v. Greece*, no. 22696/16, 25 January 2018, mely menedékkérőkre vonatkozik). Az utóbbi esetben, ahol eredetileg a kérelmezők tekintetében hivatalos őrizetbevételi határozat született, a Bíróság többek között azt is figyelembe vette, hogy a kérelmezők jogi helyzete a hazai jog alapján megváltozott, és a befogadó központ rendszere a „zárt” rendszerből „félíg nyílt” rendszerre változott annak érdekében, két különböző időszakot tükrözve, melyek közül az első az 5. Cikk alkalmazásával járt, míg a második nem vonta magával az 5. Cikk alkalmazását (ibid., §§ 85-87).

217. Külföldieknek repülőtéren tranzitzónákban és befogadó központokban személyazonosság és regisztráció céljából történő őrizetével kapcsolatban a mozgásszabadság és a személyes szabadságtól való megfosztás megkülönböztetése tekintetében tárgyalt ügyekben a Bíróság által figyelembe vett tényezők a következőképpen foglalhatók össze: (i) a kérelmezők egyéni helyzete és döntései, (ii) a vonatkozó ország alkalmazandó jogrendszere és annak célja, (iii) az adott intézkedés időtartama különös tekintettel a kérelmezők számára biztosított eljárási védelem és az intézkedés célja szempontjából és (iv) a kérelmezők

tekintetében alkalmazott vagy általuk tapasztalt korlátozások természete és mértéke (lásd az előző három pontban hivatkozott eseteket).

218. A Bíróság álláspontja szerint a fent vázolt faktorok a jelen esetben is *mutatis mutandis* alkalmazandók.

(b) A fenti alapelvek alkalmazása

219. A jelen esetben a Bíróság valószínűleg első alkalommal foglalkozott olyan tranzitciónával az Európa Tanács két tagállamának közös határán található, és ahol a menedékkérőknek kérelmük elbírálásáig kellett tartózkodni. A tranzitciónak speciális célja, fizikai és jogi jellemzői nyilvánvaló hatással vannak a Bíróság elemzésére az 5. Cikk alkalmazása szempontjából.

(i) A kérelmezők egyéni helyzete és döntései

220. A Bíróság mindenképp megállapítja, hogy a kérelmezők a Röske tranzitciónába saját elhatározásukból léptek be, abból a célból, hogy menedéket kérjenek Magyarországon. Míg ez önmagában nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a kérelmezők olyan helyzetbe kerüljenek, melyben belépésüket követően *de facto* megfosztják őket személyes szabadságuktól, a Bíróság úgy véli, hogy a fenti körülmény releváns és az eset összes körülményeinek részeként kell vizsgálni.

221. Igaz, hogy több esetben kijelentette a Bíróság, hogy az őrizet az Egyezmény 5. Cikkét még akkor is sértheti, ha az érintett személy ebbe beleegyezett és hangsúlyozta, hogy a szabadsághoz való jog egy személy számára túl fontos ahhoz, hogy azon pusztán okból elveszítse az Egyezmény által biztosított védelmet, hogy saját maga egyezett bele az őrizetbe (lásd *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium*, 18 June 1971, § 65, Series A, no. 12; *I.I. v. Bulgaria*, no. 44082/98, §§ 84-87, 9 June 2005; *Osypenko v. Ukraine*, no. 4634/04, § 48, 9 November 2010; *Venskutė v. Lithuania*, no. 10645/08, § 72, 11 December 2012; and *Buzadji v. Moldova* [GC], no. 23755/07, §§ 106-10, 5 July 2016), azonban a fent hivatkozott ügyek olyan esetekre vonatkoznak, ahol a személyes szabadságtól való megfosztást jogszabály írta elő, vagy ahol a kérelmezők valamely kötelezettségüknek tettek eleget, így például börtönbe vonultak, rendőrkapitányságon jelentek meg, vagy házi őrizetbe vonultak. A Bíróság álláspontja szerint a körülmények különböznek, ha a kérelmezők – mint ahogy a jelen esetben történt – nem voltak az esetet megelőzően kapcsolatban az érintett állammal és semmilyen kötelezettséggel nem tartoznak az adott államnak, hanem ők kértek bebocsátást saját akaratukból az adott állam területére, és menedéket kértek ott. Ilyen esetekben a kérelmezők egyéni helyzete a hatóságok felé teljesen más.

222. A jelen esetben azon ismert tényre tekintettel, hogy a kérelmezők Bangladesből utaztak Magyarországra, nincs kétség afelől, hogy a Röske

tranzitónába saját akaratukból léptek be. Szintén világos, hogy a magyar hatóságok mindenképpen jogosultak voltak arra, hogy lefolytassák a megfelelő vizsgálatokat annak érdekében, hogy eldönthessék helyt adnak-e kérelmezők kérelmének vagy sem.

223. Végül a Bíróság azt is megjegyzi, hogy a kérelmezők nem azért lépték át a határt Szerbia irányából, mert ott életüket, vagy egészségüket közvetlen vagy azonnali veszély fenyegette, hanem saját szabad akaratukból.

(ii) Az alkalmazandó jogszabályok, azok célja, a releváns időtartam a cél fényében és az eljárási biztosítékok

224. Másodszor, az is releváns, hogy a Röske tranzitónával kapcsolatban alkalmazandó hazai jogi szabályozás értelme és célja az volt, hogy kijelöljenek egy olyan területet, ahol a menedékkérők várakozhatnak, amíg formálisan döntenek arról, hogy befogadják-e őket Magyarországra (lásd 41. pont fent és lsd. különösen a magyar Menedékjogi törvény 71/A. §). Bár önmagában nem ügydöntő jelentőségű, mégis releváns megjegyezni, hogy a magyar hatóságok nem szándékoztak megfosztani a kérelmezőket személyes szabadságuktól és az érkezésük napján felszólították őket, hogy hagyják el Magyarországot (lásd 8. pont fent). A kérelmezők lényegében azért maradtak a tranzitónában, mert megfellebbezték a kiutasítási határozatot (lásd 20-37. pont fent).

225. Az Államok ahhoz való joga, hogy ellenőrizzék külföldiek belépését területükre, nyilvánvalóan magában foglalja azt is, hogy a belépés engedélyhez és az ezzel kapcsolatos követelmények teljesítéséhez van kötve. Ezért egyéb fontos feltételek hiányában a belépést kérelmező helyzete és az, hogy a belépési jogáról való döntés meghozataláig egy rövid ideig várakoznia kell, nem tekinthető államnak felróható szabadságtól való megfosztásnak, hiszen ilyen esetekben az Állami hatóságok az egyénnel szemben semmi mást nem vállaltak, csak azt, hogy az általa benyújtott belépési engedély tekintetében végrehatják a szükséges vizsgálatot (lásd, *mutatis mutandis*, *Gahramanov*, id fent, §§ 35-47; lásd szintén *Mahdid and Haddar* (dec.), id fent, ahol a kérelmezők menedékkérelmét repülőtéri tranzitónában három napi várakozás után utasították el és a Bíróság figyelembe véve egyéb körülményeket, mint például azt, hogy a kérelmezők nem voltak folyamatos rendőri felügyelet alatt, megállapította, hogy nem történt személyes szabadságtól való megfosztás)).

226. Szintén releváns, hogy a hazai jogi szabályozás céljával összhangban a menedékkérelmek elbírálására vonatkozó eljárási garanciák és a menedékkérők tranzitónában történő tartózkodásának maximális időtartamát meghatározó jogszabályok a kérelmezők ügyében is alkalmazandók (lásd 41. és 205. pontok fent). Ezeket a garanciákat betartották és a kérelmezők huszonhárom napot töltöttek a Röske

tranzitzoneában, mely idő alatt menedékkérelmüket mind hatósági, mind bírósági szinten elbírálták.

227. A Bíróságnak a bevándorlási kontextusban külföldiek őrizetbe vételére vonatkozó esetjogában a mozgáskorlátozás időtartama, valamint a hatósági intézkedések és a szabadságkorlátozás közötti kapcsolat minősülhet olyan elemnek, melynek alapján az adott helyzetet szabadságtól való megfosztásnak minősíthetik, vagy kimondhatják, hogy nem áll fent ilyen jogsértés (lásd, *mutatis mutandis*, *Amuur*, § 43, lásd fent; *Gahramanov*, lásd fent, §§ 35-47, és *Mahdid and Haddar*, lásd fent). Azonban a Bíróság álláspontja szerint a jelen esethez általában hasonló esetekben, ha a kérelmezők tranzitzoneában történő tartózkodása nem haladja meg jelentősen azt az időtartamot, mely a menedékkérelem megvizsgálásához szükséges és nincsenek különleges körülmények, az adott időtartam önmagában nem befolyásolhatja a Bíróság elemzését az 5. Cikk szempontjából döntő mértékben. Ez különösen így van, ha az adott magánszemélyek számára a menedékkérelmük elbírálásáig terjedő idő alatt eljárási garanciákat biztosítanak az esetleges túlzott várakozási idővel kapcsolatban. Nagyon fontos biztosíték ebből a szempontból, ha a hazai jogi szabályozás korlátozza a tranzitzoneában való tartózkodás időtartamát.

228. A jelen esetben a Bíróság megállapítja, hogy a magyar hatóságok menedékkérők és bevándorlók határon át történő tömeges beáramlásának körülményei között dolgoztak, minek folytán olyan intézkedéseket kellett gyorsan bevezetni, melyek segítségével a nyilvánvaló válsághelyzetet kezelni lehet. Az ezt követő rendkívüli nehézségek ellenére a kérelmezők menedékjog iránti kérelmét és Bírói felülvizsgálat iránti kérelmét három hét és két napon belül intézték el (lásd 8. pont és 20-37. pont fent).

229. A Bíróság álláspontja szerint ezért a kérelmezők helyzetét a magyar hatóság semmilyen mulasztása nem befolyásolta és a magyar hatóság semmilyen eljárást nem folytatott le azon kívül, amely feltétlenül szükséges volt annak érdekében, hogy meggyőződjenek arról, hogy a kérelmezők kívánsága Magyarország területére történő belépés tekintetében teljesíthető-e.

230. Mindazonáltal a Bíróságnak azt is meg kell vizsgálnia, hogy vajon a kérelmezők tekintetében alkalmazott vagy az általuk észlelt konkrét korlátozások a fentiek ellenére olyan helyzetet teremtett számukra, mely *de facto* szabadságtól való megfosztásnak minősült-e.

(iii) A kérelmezők tekintetében megállapított, vagy a kérelmezők által tapasztalt tényleges korlátozások természete és annak mértéke

231. A Bíróság egyrészt megállapítja, hogy a Magyarország területén elhelyezkedő Röszke tranzitzonea területén tartózkodó magánszemélyek a tranzitzonea területén kívül egyéb magyar területre nem léphettek be (vesd össze *Mogos*, id fent). Ez nem meglepő, tekintve, hogy a tranzitzonea lényegi

célja az, hogy ott várakozzon a kérelmező addig, amíg a hatóságok döntenek arról, hogy miként bírálják el menedékjog iránti kérelmét.

232. Az adott időben a Röske tranzitóna területe igen korlátozott volt, kerítéssel, szögesdróttal volt körbe véve és állandó őrzés alatt, mely kizárta a ki vagy bejárást. A zóna területén a kérelmezők kommunikálhattak más menedékkérőkkel, a hatóság jóváhagyásával látogatókat fogadhattak, így ügyvédjeikkel is találkozhattak. A lakókonténerek előtti szűk szabadterei folyosón is tartózkodhattak (lásd 15, 65. és 67. pontok fent). A Bíróság úgy látja, hogy általánosságban a terület mérete és ellenőrzésének módja következtében a kérelmezők mozgásszabadságát nagyon jelentős mértékben korlátozták, olyannyira, hogy az már hasonló volt egy könnyebb büntetésvégrehajtási intézmény rendszeréhez.

233. A Bíróság ugyanakkor azt a tényt is figyelembe veszi, hogy a kérelmezők a menedékkérelmük elbírálásához szükséges idő alatt olyan körülmények között éltek, melyek, bár jelentősen korlátozták mozgásszabadságukat, nem jelentettek szükségtelen korlátot és a korlátozásnak nem állt fent olyan módja, mely nem kapcsolódott a menedékkérelmük elbírálásához szükséges vizsgálathoz. A Bíróság szintén emlékeztet arra, hogy elutasította a kérelmezőknek azon panaszát, hogy ezek embertelen vagy megalázó körülmények lettek volna (lásd 194. pont fent). Végül is a kérelmezők csak 23 napot töltöttek a zónában, mely – mint azt a Bíróság megállapította – nem haladta meg azt az időtartamot, mely szigorúan ahhoz szükséges, hogy megállapítsák, vajon megadható-e a kérelmezők számára az engedély Magyarország területére történő belépéshez.

234. Az a kérdés maradt nyitva, hogy vajon a kérelmezők elhagyhatták-e a tranzitónát Magyarország területétől más irányba.

235. Ebben a tekintetben a Bíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy az adott időszakban a kérelmezők helyzetéhez hasonló helyzetben lévő több személy tért vissza a Röske tranzitónából Szerbia területére, akik közül legalább néhányan önként tettek így, amint azt többek között civil szervezetek vonatkozó beszámolóit is megerősítették (lásd 71. pont fent). Úgy tűnik, hogy ezt a tényt a kérelmezők nem vitatják.

236. Az is fontos, hogy ezzel ellentétesen például a repülőtéri tranzitónákban őrizetben tartott személyekkel (lásd 214. pont fent), ellentétben a jelen ügy kérelmezőihöz hasonlóan a határmenti tranzitónában őrizetben tartott személyeknek nem szükséges repülőtérre szállni ahhoz, hogy visszatérjenek abba az országba ahonnan érkeztek. A kérelmezők Szerbiából jöttek, melynek területe közvetlenül a tranzitóna területe mellett található. Ezért a Röske határ menti tranzitóna területének elhagyására nem csak teoretikus, hanem reális lehetőség is volt. Valójában eltérően az *Amuur* (id fent) ügytől, ahol a francia bíróságok a kérelmezők őrizetét „szabadságtól való önkényes megfosztásnak” (ibid. 45. pont) minősítették, a jelen ügyben a magyar hatóságok meggyőzően

bizonyították, hogy a kérelmezőknek reális lehetőségük volt a tranzitónát Szerbia irányába elhagyni.

237. A kérelmezőknek valószínűleg nincs joguk Szerbia területére lépni. A Bíróság azonban megjegyzi, hogy az adott időben Szerbia szerződő fél volt az Európai Unióval kötött visszafogadási szerződésben (lásd 59. pont fent). Bár a Bíróságnak nem feladata az említett szerződés értelmezése és annak eldöntése, hogy a kérelmező ügye a szerződés rendelkezései alá tartozik-e, álláspontja szerint *de facto* fennállt a lehetősége annak, hogy a kérelmezők Szerbia felé elhagyják a tranzitónát, mégpedig nem csak elméletileg, hanem gyakorlatilag is. Ezt az a tény erősíti meg, hogy a kérelmezők és az adott időszakban több más hasonló helyzetben lévő személy végül is elhagyta a zónát és szerb területre lépett.

238. A kérelmezők a fentiekén kívül azzal is érveltek, hogy nem térhettek vissza abba az országba, az adott esetben Szerbiába, ahonnan érkeztek, mivel ott súlyos következmények reális veszélyének voltak kitéve. Az alperes Kormány vitatta ezt az állítást, hangsúlyozva, hogy Szerbia biztonságos ország volt és mindazonáltal a kérelmezőket nem üldözték saját hazájukban, Bangladesben sem.

239. A Bíróság emlékeztet az *Amuur* ügyben (id fent) írt indoklására, ahol azt állította, hogy „annak pusztá ténye, hogy a menedékkérők számára lehetőség van arra, hogy önként elhagyják azt az országot, ahol menedékjogot szeretnének kapni, nem zárja ki a szabadság korlátozását” és megjegyzi, hogy a távozás lehetősége „elméletivé válik, ha nincs más ország, mely hasonló védelmet biztosít ahhoz, melyet abban az országban remélnek megkapni, ahol menedékjogot kérnek és amely hajlandó őket befogadni” (ibid 48. pont).

240. A Bíróság álláspontja szerint az *Amuur* ügyben írt indoklást szoros összefüggésben kell olvasni az ott megállapított tényállással és jogi környezettel, mely olyan helyzetre vonatkozott, ahol a kérelmezőknek sem elméletben, sem gyakorlatban nem állt módjában a repülőtér területének elhagyása anélkül, hogy jogot szereznek egy repülőgép fedélzetére szállni, és diplomáciai biztosítékok nélkül egyetlen lehetséges célországuk Szíria lehetett, olyan ország, amely „nem volt szerződő fél a menekültek státuszára vonatkozó Genfi Egyezményben” (ibid). Ezen akadályok, illetve az akadályokkal kapcsolatos következmények súlyosságának enyhítése csak oly módon volt lehetséges, ha egyáltalán lehetséges volt, hogy a hatóságok olyan intézkedéseket tettek, amelyek semmilyen módon nem kapcsolódnak a kérelmezők szándékához. Hasonlóan a *J.R. and Others v. Greece* (id fent) ügyben a kérelmezők csak egy hajó fedélzetére szállva távozhattak Törökország irányába, abból az országból ahonnan jöttek,.

241. A fentiekkel ellentétben a jelen esetben gyakorlatilag lehetséges volt a kérelmezők számára, hogy gyalog menjenek át a határon Szerbia területére, mely olyan ország, akit köt a menekültek státuszára vonatkozó Genfi Egyezmény (lásd 72. pont fent).

242. Szintén releváns, hogy az, amitől a kérelmezők Szerbiába történő visszatérésük esetén tartottak, amint azt a Bíróságnak a 3. Cikkkel kapcsolatos beadványukban előadták (100-107. pontok fent), nem az életük vagy egészségük ellen irányuló fenyegetés volt, hanem a szerb menekültügyi rendszer működésének hiányosságai és az a kockázat, hogy a kérelmezőket visszaküldik Szerbiából két másik szerződő fél, mégpedig az Észak-Macedón Köztársaság vagy Görögország területére, anélkül, hogy érdemben vizsgálják menekültügyi kérelmüket.

243. A Bíróság nem tudja elfogadni, hogy ezek a félelmek önmagukban a jelen ügy valamennyi egyéb körülménye ellenére (melyeket, amint azt fent kifejtettük különböznek a reptéri tranzitzőnákkal kapcsolatos ügyektől), elegendőek lennének ahhoz, hogy az 5. Cikk alkalmazandó legyen. Az 5. Cikk alkalmazhatóságának ilyen értelmezése a szabadságtól való megfosztás koncepcióját az Egyezményben megfogalmazott szándékon túlterjeszkedve állapítaná meg.

244. A rossz elbánás tilalma a menedékkérő visszaküldése esetén az Egyezmény 3. Cikke alapján vizsgálendő olyan kérdés, mely a Szerződő Államot szigorú érdemi és eljárási kötelezettségnek veti alá, melyek közül egyesek a jelen ügy érdemi kérdéseit képezik (lásd 100-165. pontig fent). Így különösen menedékkérők nem küldhetők vissza olyan államba, ahol a 3. Cikk sérelmének minősülő elbánás kockázatának vannak kitéve. E rendelkezés betartásának megsértése, beleértve annak az eljárási kötelezettségnek megszegését is, mely szerint valamennyi potenciális kockázatot alaposan meg kell vizsgálni, az adott szerződő állam Egyezményisértésért való felelősségét vonja maga után.

245. Igaz, hogy fennáll a kapcsolat az Egyezmény 3. és 5. Cikke alapján biztosított jogok között, annyiban, hogy a szabadságtól való megfosztás esetén az 5. Cikk 3. és 4. pontja bírósági felülvizsgálatot ír elő, mely alapvető jelentőségű az olyan esetekben, ahol az őrizetben lévők életét fenyegető intézkedések, vagy súlyos rossz elbánás eseteinek megelőzéséről van szó (lásd, *Kurt v. Turkey*, 25 May 1998, § 123, *Reports* 1998-III). Ez a kapcsolat azonban teljesen más kontextusban merül föl.

246. A Bíróság álláspontja szerint amennyiben – ahogyan a jelen esetben is megfigyelhető – az összes többi releváns tényező alapján nem állítható, hogy a szabadságtól való megfosztás *de facto* esete áll fenn és a menekültjogot kérők számára a hatóságok által az adott időpontban ismert olyan közvetlen életet vagy egészséget fenyegető veszély nélkül fennállt a lehetősége annak, hogy visszatérjenek abba a harmadik köztes államba ahonnan érkeztek, az 5. Cikket nem lehet az ő esetükben alkalmazni egy olyan határ menti tranzitzőna tekintetében, ahol a menedékkérelmük elbírálására vártak, arra hivatkozva, hogy a hatóságok nem teljesítették a 3. Cikk alapján őket terhelő kötelezettségeket. Az Egyezmény nem értelmezhető úgy, hogy az 5. Cikk alkalmazhatóságát össze lehetne

kapcsolni a hatóságok 3. Cikk betartásával kapcsolatos kötelezettségével egy teljesen más kérdés tekintetében.

247. Igaz, hogy a Menekültügyi törvény 66. § (2) bekezdés d) pontja alapján (lásd 41. pont fent), a kérelmezők elveszítették volna a menedékjog iránt benyújtott kérelmüket, amennyiben a kérelem elbírálására vonatkozó végső határozat kézhezvétele előtt távoztak volna. Ebben a tekintetben a Bíróság nem tartja meggyőzőnek a Kormány ugyanazon jogszabály 66. § (6) bekezdésén alapuló érvelését, mely szerint a kérelmezők jogában állt Szerbiába menni, majd ismét folytatni a Magyarországi menekültügyi eljárást, amennyiben 9 hónapon belül visszatérnek. Az alperes Kormány ezzel kapcsolatban nem hivatkozott semmilyen példára és nem láttuk jelét annak, hogy a kérelmezőket tájékoztatták volna az ilyen lehetőségről a Röszke tranzitzoneában való tartózkodásuk idején. Ellenkezőleg, amint azt az alperes Kormány a Nagykomáromi benyújtott írásos észrevételeiben megerősítette, a kérelmezőknek a kérelmük elbírálásáig a tranzitzoneában a magyar hatóságok rendelkezésére kellett állniuk, mely vizsgálat arra a kérdésre is kiterjedt, hogy vajon a kérelmezők biztonságban visszatérhetnek-e Szerbiába.

248. A Bíróság azonban emlékeztet arra, hogy amennyiben az adott időpontban a hatóságnak nincs tudomása olyan körülmény fennállásáról, vagy nem tájékoztatták a hatóságot olyan körülményről, amely közvetlenül fenyegette volna a kérelmezők életét vagy egészségügyi állapotát, a kérelmezők menedékjogával kapcsolatos Magyarországi eljárás megszakadása olyan jogi kérdés, mely nem érinti tényleges szabadságukat a tranzitzonea elhagyása tekintetében azzal, hogy gyalog Szerbiába távoznak. A jelen eset körülményei alapján, ellentétben a repülőtéri tranzitzoneákkal kapcsolatos tényállásokkal, különösen az *Amuur* ügyel (id. fent), a kérelmezők számára az a kockázat, hogy elveszítik menedékkérelmük elbírálásának magyarországi lehetőségét és az a félelmük, hogy Szerbiában nem vehetnek részt menekültügyi eljárás lefolytatásában, míg a 3. Cikk szempontjából releváns lehet, mégsem teszi a kérelmezők számára a Szerbiába történő távozás lehetőségét pusztán elméletivé. Ezért ezek a körülmények nem idéznek elő olyan helyzeteket, melyben a kérelmezők tranzitzoneában való tartózkodása az 5. Cikk szempontjából már nem lenne önkéntes, ennél fogva ezek a körülmények önmagukban nem idézik elő az 5. Cikk alkalmazását.

(iv) Az 5. Cikk alkalmazhatóságával kapcsolatos következtetés

249. Így a Bíróság azt állapítja meg, hogy a jelen eset összes körülményeinek elemzése eredményeképpen a kérelmezőket nem fosztották meg szabadságuktól az 5. Cikk rendelkezéseinek szempontjából, ezért ez a Cikk nem alkalmazható.

2. A Bíróság következtetése az 5. Cikk alapján előterjesztett panaszok tekintetében

250. A fentiek alapján a kérelmezőknek az Egyezmény 5. Cikk 1. és 4. pontja alapján előterjesztett kérelme *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az említett rendelkezésekkel. A Bíróság arra is emlékeztet, hogy az Egyezmény 35. Cikk 4. pontja alapján jogosult az általa elfogadhatatlan kérelmeket „az eljárás bármely szakaszában” elfogadhatatlannak minősíteni és ennek alapján a Bíróság szabályzatának 55. szabálya szerint a Nagykamara megváltoztathat olyan döntéseket is, melyben egy kérelmet elfogadhatónak minősítettek (lásd a fenti 80. pontban hivatkozott esetjogot).

251. Így a Bíróság megállapítja, hogy a kérelem ezen részét a 35. Cikk 3. (a) és 4. pontja alapján elfogadhatatlannak kell minősíteni.

V. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

252. Az Egyezmény 41. Cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Kár

253. A Kamara a kérelmezőknek fejenként 10,000 Eurót ítél meg nem vagyoni kár jogcímen.

254. A Nagykamara előtti eljárásban a kérelmezők – a Kamara előtti eljáráshoz hasonlóan – fejenként 15.000 Euró nem vagyoni kár megtérítését kérték. A Kormány a Bíróságtól arra hivatkozva kérte a kártérítés iránti kérelem elutasítását, hogy annak összege túlzott.

255. A Bíróság álláspontja szerint a kérelmezők az Egyezmény 3. Cikkének jelen esetben megállapított eljárásjogi megsértése következtében nem vagyoni kárt szenvedtek az ügy releváns körülményeinek figyelembevételével a Bíróság minden egyes kérelmezőnek 5,000 EURÓ nem vagyoni kárt ítél meg.

B. Költségek és kiadások

256. A Kamara előtti eljárásban a kérelmezők 8,705 EURÓ költséget kértek 57.5 jogi munka tekintetében 150 Euró óradíj alapulvételével, valamint 80 euró adminisztratív költség megtérítését kérték. A Kamara a teljes összeget megítélte.

257. A Nagykamara előtti eljárásban a kérelmezők fenntartották a fenti követelésüket és ezen kívül a Nagykamara előtti eljárásban további 17,625

Eurót követeltek, amely 150 eurós óradíjjal 117.5 jogi munkaórának felel meg. Ezzel kapcsolatban munkanaplót adtak be, mely minden további részlet nélkül az órák összesítését tartalmazza. Így a kérelmezők követelése a költségek és kiadások tekintetében összesen 26,330 euró volt.

258. A Kormány előadta, hogy a fentiek szerinti költségek nem voltak szükségesek és összegük sem ésszerű, tekintettel arra, hogy a kérelmezők számos irreleváns beadványt készítettek.

259. A Bíróság esetjoga alapján a kérelmező jogosult a kiadások és költségek megtérítésére, amennyiben azok aktualitása és szükségessége kimutatható, valamint összege ésszerű. Jelen esetben a Bíróság számára rendelkezésre álló dokumentumokra tekintettel, valamint arra tekintettel, hogy a kérelmezők panaszainak legtöbbje elutasításra került, a Bíróság valamennyi költség és kiadás tekintetében összesen 18.000 Euró megítélését tartja észszerűnek.

C. Késedelmi kamat

260. A Bíróság megfelelőnek véli, hogy a késedelmi kamat alapjául az Európai Központi Bank által megállapított marginális hitelkamat láb szolgáljon, amelyhez három százalékpontot kell hozzáadni.

A FENTIEK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG,

1. Egyhangúlag *helyt ad* a Kormány azon előzetes kifogásának, hogy a kérelmezők által az Egyezmény 13. és 3. Cikke alapján a Röske határ menti tranzitónában fennálló körülményekkel kapcsolatban hiányzó jogorvoslati lehetőségek miatt benyújtott követelése időntúli volt, ezért a kérelemnek ezt a részét elfogadhatatlannak nyilvánítja;
2. Az alperes Kormány többi előzetes kifogását egyhangúlag *elutasítja*;
3. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy a kérelmező Szerbiába történt visszaküldése tekintetében megsértették az Egyezmény 3. Cikkét
4. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy nincs szükség az Egyezmény 13. és 3. Cikke alapján benyújtott panasz vizsgálatára, amely a kérelmezők Szerbiába történő visszaküldésével kapcsolatos hazai jogorvoslatok hatékonyságának állítólagos hiányára vonatkozik;
5. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy a Röske határnál lévő tranzitónában fennálló körülmények tekintetében az Egyezmény 3. Cikkét nem sértették meg;

6. Többségi határozattal *megállapítja*, hogy a kérelmezők által az Egyezmény 5. Cikk 1. és 4. pontja alapján előterjesztett panaszok az Egyezmény rendelkezéseivel *ratione materiae* összeegyeztethetetlenek, és ennél fogva a kérelemnek ezt a részét elfogadhatatlannak nyilvánítja;
7. 16 szavazattal az 1-hez *megállapítja*, hogy az alperes Állam három hónapon belül a két kérelmező mindegyikének fejenként 5.000 Euró (ötezer Euró) összeget, plusz az erre eső adót köteles megfizetni, nem vagyoni kártérítés jogcímén;
8. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy az alperes Állam három hónapon belül 18.000 Euró (tizennyolcezer Euró) plusz ezen felül az erre eső adó összegének megtérítésére köteles a két kérelmezőnek együttesen, költségek és kiadások megtérítése jogcímén;
9. Egyhangú határozattal *megállapítja*, hogy, a fent említett három hónapos időszak lejáratára és a kiegyenlítés közötti időtartamra egyszerű kamatként az Európai Központi Bank által megállapított marginális hitelkamat láb szolgál, amelyhet három százalékpontot kell hozzáadni;
10. Egyhangúlag elutasítja a kérelmezők igazságos elégtétel iránti kérelmének többi részét.

(...)

Az Egyezmény 45. Cikk 2. pontja alapján és a Bíróság szabályzatának 74. § 2. pontja alapján Bianku és Vučinić Bírák különvéleményét csatoljuk a jelen ítélethez.

BIANKU BÍRÓ RÉSZLEGES KÜLÖNVÉLEMÉNYE, MELYHEZ VUČINIĆ BÍRÓ CSATLAKOZOTT

(ÖSSZEFOGLALÓ!)

(...)

A jelen ügyben a 3. és 13. Cikk tekintetében egyetértek a többséggel. Sajnos az 5. Cikk alkalmazhatósága tekintetében és e Cikk kapcsán előterjesztett panaszok tekintetében nem tudom követni sem az indoklást, sem a többség döntését.

(...)

A többség az 5. Cikk alkalmazhatatlanságával kapcsolatos elemzésben három kritériumot vett figyelembe, melyeket problematikusnak vélek. Az alábbiakban egyenként vizsgálom ezeket a kritériumokat.

Először, a többség a kérelmezők személyes körülményeit és döntéseit vizsgálja a 220-223. pontokban. Véleményem szerint a többség álláspontja az utóbbiként említett pont tekintetében átgondolandó. Megközelítésük alátámasztására a többség elsősorban olyan esetjogra hivatkozik, melynek nincs köze a menedékkérőkhöz.

(...)

Másodszor, az Egyezmény 5. Cikke alkalmazhatóságának megállapítása során a többség az alkalmazandó jogrendszert, az elérni kívánt célt, a kérelmezők zónában történő visszatartását és az alkalmazandó eljárási biztosítékokat veszi figyelembe. Ami az alkalmazandó jogrendszert illeti, a Bíróság több alkalommal emlékeztetett arra, hogy a hazai bíróságok jogi álláspontja a szabadságtól való megfosztás fennállása tekintetében a Bíróságot nem köti. A Bíróság saját maga végzi el a helyzet mérlegelését (lásd *Khlaifia and Others v. Italy* [GC], no. 16483/12, § 71, 15 December 2016, és *Creangă v. Romania* [GC], no. 29226/03, § 92, 23 February 2012).

Az alkalmazandó szabályozás célja tekintetében valóban igaz, hogy a Bizottság korábban erre a kérdésre szokott hivatkozni annak megállapítása során, hogy történt-e fogva tartás². Azonban a Bíróság ezzel az állásponttal évek óta felhagyott és mérlegelése során annak megállapítása tekintetében, hogy volt-e szabadságtól való megfosztás, nincs döntő jelentősége annak, hogy mi volt a hatóságok célja a kérelmezők szabadságuktól való megfosztása során. Bevett joggyakorlat áll rendelkezésre abban a tekintetben, hogy ezt az aspektust a Bíróság az elemzésnek csak egy későbbi

2. Lásd például, *X. v. Germany*, no. 8819/79, decision of 19 March 1981, (DR) vol. 24, p. 158; *Guenat v. Switzerland* (dec.), no. 24722/94, decision of 10 April 1995; és *E.G. v. Austria*, no. 22715/93, decision of 15 May 1996.

fázisában, annak vizsgálata során veszi figyelembe, hogy az adott intézkedés megfelelt-e az Egyezmény 5. Cikk 1. pontjának

(...)

Harmadszor, a többség utal a kérelmezőkre kiszabott, vagy általuk tapasztalt korlátozások természetére és mértékére.

A Röske tranzitónában alkalmazott korlátozások természete és mértéke tekintetében az ENSZ Önkényes Fogvatartás Kérdéskörével Kapcsolatban Létrehozott Munkacsoportja (UNWGAD) nyilatkozatot tett ki azt követően, hogy nem kapott belépési engedélyt a magyar tranzitónákba és ebben a nyilatkozatban hangsúlyozta, hogy „kétségtelen, hogy a bevándorlók ezen tranzitónákban történő őrizete a nemzetközi jog alapján személyes szabadságtól való megfosztásnak minősül.”³ Nem gondolom, hogy a többség bármely ténybeli bizonyítékot, vagy szakértői véleményeket igénybe vett volna e megállapítás cáfolatára, melyet olyan szakértői csoport készített, akik több hiteles tanúvallomást hallgattak meg arról, hogy nem álltak rendelkezésre az önkényes fogva tartás ellen biztosítékot jelentő intézkedések abban a zónában, ahol a kérelmezőket tartották⁴.

Az ítélet 236. pontjában a többség úgy döntött, hogy különbséget tesz azon személyek között, akik egy ország szárazföldi határára érkeznek és akik egy szigetre, vagy repülőtérré érkeznek. A többség által alkalmazott ilyen különbségtétel a korábbi ítéletekkel való összehasonlításban, beleértve a (fent idézett) *Amuur* és a *J.R. and Others v. Greece* (no. 22696/16, §§ 83-87, 25 January 2018) és a frisebb döntések között a, *Kaak and Others v. Greece* (no. 34215/16, §§ 83-90, 3 October 2019), ítélettől a (fent idézett) *Khlaifia*, idézetig elég erőltetettnek tűnik. Véleményem szerint a többség az *Amuur* ítélet 48. pontját tévesen értelmezi, az ítélet 239. pontjában, melynek idézetét itt elkerülhetetlennek tartom:

„Annak pusztán ténye, hogy a menedékkérők számára lehetőség van arra, hogy önként elhagyják azt az országot, ahol menedékjogot szeretnének kapni, nem zárja ki a szabadság korlátozását, bármely ország elhagyásához való jogot, beleértve saját hazánk elhagyásához való jogot is, melyet ráadásul az Egyezmény 4. Kiegészítő Jegyzőkönyve (P4) is garantál. Mindemellett, ez a lehetőség elméletivé válik, ha nincs más ország, mely hasonló védelmet biztosít ahhoz, melyet abban az országban remélnek megkapni, ahol menedékjogot kérnek és amely hajlandó őket befogadni.”

Ez a pont értelmezésem szerint azt jelenti, hogy az a pusztán tény, hogy menedékkérők önként távoznak olyan országba, ahol menedékjogot szeretnének kapni, nem az adott lehetőség megvalósításának gyakorlati aspektusához kapcsolódik, hanem ahhoz a kérdéshez, hogy valamely más ország hajlandó-e befogadni őket és hajlandó-e olyan védelmet biztosítani,

3. Lásd “UN human rights experts suspend Hungary visit after access denied”, UNWGAD, 15 November 2018, available at <https://bit.ly/2B7X5Pu>.

4. Ibid.

mely összevethető azzal a védelemmel, melyet abban az országban reméltek, ahol menedéket kerestek. Ez a pont nem érinti az alkalmazott közlekedési módot, ellentétben azzal, amit az ítélet 240. és 241. pontja látszik javasolni, hanem ebből a szempontból inkább a 3. Cikk alapvető szempontjával kapcsolatos, mégpedig azzal, hogy visszatérés esetén semmilyen kockázat nem áll fent. A Nagykamara arra a következtetésre jut, hogy a kérelmezők nem léphettek volna jogszerűen szerb területre⁵ és a magyar hatóságok elmulasztották megfelelően értékelni, hogy a kérelmezők milyen reális kockázatokkal néznének szembe, ha visszaküldték volna őket Szerbiába⁶. Mindazonáltal elfogadja, hogy a kérelmezőknek fenn állt a gyakorlati lehetőségük arra, hogy visszatérjenek Szerbiába egy illegális helyzetbe, melyben a 3. Cikk által kockázatosnak minősülő helyzetnek lettek volna kitéve. Ezen érvelés alapján úgy vélem, hogy az 5. Cikk alkalmazhatósága attól is függ, hogy milyen közlekedési eszközt választ a menedékkérő a határ elérése céljából⁷!

Álláspontom szerint a többségi álláspont a jelen ügyben ellentétes az Európai Parlament és a Tanács egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló 604/2013/EU rendelete (2013. június 26.) (átdolgozás) 28. Cikkében (Őrizet) foglaltakkal⁸, és az Európai Parlament és a Tanács a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 2013/33/EU irányelve (2013. június 26.) (átdolgozás) 8. Cikkében (Őrizet) foglaltakkal⁹.

5. Lásd az ítélet 237. Pontját.

6. Ibid., 164. Pont.

7. Meggyőződésem, hogy amennyiben ez a kérdés a közlekedésen múlt volna, a tagállamok, amint azt valójában számos alkalommal tették a korábbiakban, megszervezték volna az elutasított menedékkérők visszaküldését biztonságos harmadik országokba. Az a probléma, hogy nehéz ilyen országokat találni, mivel könnyű olyan repülőt vagy hajót találni, amely ezeket a személyeket elszállította volna.

8. Ez a Cikk a következőképpen rendelkezik:

(1) A tagállamok senkit nem tarthatnak őrizetben kizárólag azon az alapon, hogy az e rendelettel létrehozott eljárás hatálya alá tartozik.

(2) Ha komoly veszély áll fenn a szökésre, a tagállamok e rendelettel összhangban egyedi elbírálás alapján őrizetben tarthatják az érintett személyt az átadási eljárások biztosítása érdekében és kizárólag akkor, ha az őrizet arányos, továbbá ha kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések alkalmazása nem lenne hatékony.

(3) Az őrizetnek a lehető legrövidebb ideig kell tartania, és nem lehet hosszabb, mint az e rendelet alapján történő átadás megtörténteig előírt közigazgatási eljárások kellő gondossággal történő elvégzéséhez észszerűen szükséges idő”.

OJEU 2013, L 180, p. 31.

9. Idézi az ítélet 58. pontja.

(...)

Mindezek előre bocsátásával azt az álláspontot támogatom, hogy az Államoknak „kétségtelen szuverén joguk van ahhoz, hogy ellenőrizzék külföldiek területükre történő belépését és ott tartózkodását” (lásd *Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom*, 28 May 1985, § 59, Series A no. 94; *Chahal v. the United Kingdom*, 15 November 1996, § 73, Reports of Judgments and Decisions 1996 V; *Saadi*, cited above, § 64; *Khlaifia*, cited above, § 89; and *F.G. v. Sweden* [GC], no. 43611/11, § 111, ECHR 2016). Ez a jog kétségtelenül arra indíthatja az Államokat, hogy határaikat jogellenesen átlépő személyeket, vagy azokat, akik menekülni próbálnak, vagy egyébként veszélyesek, őrizetbe vegyen és megbizonyosodjon visszaküldésükről feltéve, hogy nem áll fent személyük tekintetében semmilyen kockázat. Ez az 5. Cikk 1. (f) pont végső célja. Azonban az 5. Cikk olyan esetekben történő alkalmazásának kizárása, mint amely a jelen ügyben előfordult, az 5. Cikk 1 (f) pontját fölöslegessé tenné és megakadályozná a tagállamokat abban, hogy a szárazföldi határaikon bekövetkező eseményeket ellenőrzésük alatt tartsák, és végső soron gyengítené azon lehetőségeiket is, hogy a nemzeti határokon szabályozzák az őrizetbe vétellel kapcsolatos önkényesség az őrizetbe vétel szükségessége és arányossága kérdésköreit.

A fenti indokok alapján döntöttem úgy, hogy a jelen esetben az 5. Cikk alkalmazható. Tekintve, hogy álláspontom szerint az adott rendelkezés alkalmazandó, ezért egyet értek a Kamara 2017. március 17-én hozott ítéletének indoklásával és döntésével, mely szerint a jelen esetben megszüntették az 5. Cikk 1. pontját¹⁰.

10. Lásd a Kamara ítéletének 58-69. pontjait